

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАХАР ИЖТМОИЙ-СИЁСИЙ КУНДАЛИК ГАЗЕТАСИ

№ 159 (13.492)

Баҳоси эркин нарҳда

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ, МАДАНИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДКОР ЗИЁЛИЛАРИ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВДАГИ МАЪРУЗАСИ

Ассалому алайкум, азиз дўстлар, кадрли устозлар!
Мухтарам ватандошлар!

Бугун мана шу муҳташам саройда сиз, азизлар билан – миллий маданиятимизнинг кўзга кўринган намоёндалари, атоқли шоир ва адибларимиз, театр, кино, мусиқа санъати соҳасининг таниқли ҳамда ёш вакиллари билан, санъатшунос олимлар, журналистлар билан учрашиб турганимдан бениҳоя хурсандман.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларга, сизлар орқали ўзининг ёрқин истеъдоди, билим ва маҳорати, фидо-корона меҳнати билан жамиятимизнинг маънавий тараққиётига муносиб ҳисса қўшиб келаётган барча ижодкор зиёлиларимизга юксак ҳурмат ва эҳтиромимни билдириб, самимий тилакларимни изҳор этаман.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Инсон қалбини, унинг дарду ташвишларини, халқнинг орзу-интилишлари, Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғусини бетакрор сўз, оҳанг ва рангларда тараннум этишни ўз ҳаётининг маъно-мазмунини деб биладиган сиз, муҳтарам ижод аҳлининг меҳнати нақадар машаққатли, масъулиятли ва шарафли эканини барчамиз яхши биламиз.

Мен сизларнинг кўпчилигинингизни узоқ йиллардан буён яқиндан танийман, асарларингизни ўқиганман, сизлар яратган куй-қўшиқларни, картиналар, фильм ва спектакллари доимо катта қизиқиш билан тинглаб, томоша қилиб келаман.

Бир сўз билан айтганда, адабиёт ва санъатнинг чинакам муҳлиси бўлиш насиб этганидан бахтиёрман.

Жиззах ва Самарқанд вилоятларида ҳоким бўлиб ишлаганимда ҳам, Тошкентдаги фаолиятим давомида ҳам сиз, муҳтарам ижодкорлар билан катта-катта тadbирлар, байрам ва маросимларда кўп-кўп учрашганимиз, суҳбатлашганимизни, керак бўлганида, ижодий бахслар ҳам қилганимизни, биргаликда амалга оширган ишларимизни мен доимо миннатдорлик билан эслайман.

Демоқчиманки, биз ҳаммамиз бир-биримизни яхши биламиз, машҳур бир қўшиқда айтилганидек, “ўртада бегона йўқ”.

Шу сабабли ҳам бугунги учрашувимизни, агар сизлар рози бўсаларингиз, мана шундай самимий ва очик мулоқот руҳида ўтказсак, маданиятимиз ва санъатимизнинг ривожланиш жараёнларини ҳолисона ва танқидий баҳолаб, бу борада ўз ечимини кутаётган долзарб муаммолар ва уларни бартараф этиш ҳақида атрофлича фикрлашиб, бамаслаҳат бир қарорга келсак, айни мuddао бўларди.

Азиз дўстлар!

Барчангиз яхши хабардорсиз, мамлакатимизда мустақиллик йилларида Биринчи Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов раҳбарлигида амалга оширилган кенг кўламли ислохотлар миллий давлатчилик ва суверенитетни мустаҳкамлаш, тинчлик ва оқсоқилликни, сарҳадларимиз дахлсизлигини, жамиятда қонун устуворлигини, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш йўлида муҳим пойдевор бўлди. Халқимизнинг муносиб ҳаёт кечирishi, фуқароларимизнинг бунёдкорлик салоҳиятини рўёбга чиқариш учун зарур шарт-шароитлар яратди.

Айни вақтда, бугунги глобаллашув даврида жаҳон миқёсида чуқур молиявий-иқтисодий инқироз давом этаётган, рақобат тобора кучайиб бораётган кескин бир шароитда биз мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт йўлини ҳар томонлама таҳлил қилиб, давлатимизни барқарор ва жадал суръатлар билан ривожлантириш, олиб борилаётган ислохотлар самарасини янада ошириш мақсадида, **2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини** ишлаб чиқдик.

Ушбу Стратегияда давлат ва жамият қурилишини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш, иқтисодий эҳтиётчиликни янада ривожлантириш ва либераллаштириш, ижтимоий соҳани ривожлантириш, хавфсизлик, миллатлараро тоқувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташки сиёсат юритиш каби масалалар тараққиётимизнинг асосий йўналишлари сифатида белгилаб олинди.

Мана шу Стратегияда мувофиқ, барча соҳа ва тармоқлар қатори маданият ва санъат, адабиёт, оммавий ахборот воситалари равнақини янги босқичга кўтаришни биз ўз олдимишга мақсад қилиб қўйганмиз. Бу борада олиб борилаётган амалий ҳаракатлар сизларга яхши маълум, деб ўйлайман.

Шу ҳақда қисқача тўхталиб ўтишга рухсат бергайсиз.

Биз ҳозирги вақтда йирик бир лойиҳа – Ўзбекистондаги Ислом маданияти марказини ташкил этиш бўйича катта ишларни бошлаб юбордик.

Бу марказ аввало халқимизнинг яратувчилик даҳоси билан бунёд этилган ноёб меросини ҳар томонлама чуқур ўрганиш, юртимиздан етишиб чиққан буюк аллома ва мутафаккирларнинг ҳаёти ва илмий-ижодий фаолияти ҳақида яхлит тасаввур уйғотиш, халқаро миқёсда динлараро ва цивилизациялараро мулоқотни йўлга қўйиш, бугунги мураккаб даврда ислом динининг инсонпарварлик моҳиятини очиб бериш, жаҳолатга қарши маърифат билан қуралиш, ёш авлодни гуманистик

ғоялар, миллий ғурур ва ифтихор руҳида тарбиялашдек эзгу мақсадларни кўзда тутади.

Шунингдек, Самарқандда Имом Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот маркази барпо этилаётганидан ҳам хабардорсиз, албатта.

Бундан ташқари, яқинда “Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” қарор қабул қилдик. Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликлари тадқиқ этиш маркази, Фанлар академияси қошида Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази тузилди.

Биз ана шундай марказлар фаолиятини самарали ташкил этишда сиз, азизлар ўз истеъодингиз, билим ва тажрибангиз билан яқиндан ёрдам берасиз, деб ишонамиз.

Маънавий ҳаётимизни янада ривожлантириш мақсадида кейинги пайтда бир қанча муҳим ҳужжатлар, жумладан, китобхонлик маданиятини ошириш, маданият ва санъат соҳасини такомиллаштириш, ҳудудларда улуғ санъаткорларимиз номи билан аталадиган ижодий мактаб ва марказлар ташкил этиш тўғрисидаги қарор ва фармойишлар ҳам қабул қилинди.

Бу ҳақда гапирганда, Тошкент шаҳрида Адиблар хибони бунёд этилаётгани, у ерда адабиётимизнинг буюк намоёндаларига бағишлаб ёдгорлик мажмуалари ўрнатилаётгани, шунингдек, Наманган вилоятида улкан маърифатпарвар Ибрат домла, Жиззах шаҳрида атоқли ижодкорлар Ҳамид Олимжон, Зулфия ва Шароф Рашидов, Хоразм вилоятида оташнафас ҳофиз Комилжон Отаниёзов, Нукус шаҳрида Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Ибройим Юсупов, Фарғона, Қашқадарё ва Андижон вилоятларида Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Мухаммад Юсуф хотираларини абадийлаштириш ишлари олиб борилаётганини қайд этиш лозим.

Бу ишларнинг мантикий давоми сифатида ёш шоир ва адиблар, актёр, расом ва қўшиқчилар, журналистларнинг истеъодини юзага чиқариш, уларга эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиш борасида ҳам қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Биргина мисол. 2010 йилдан буён Ёзувчилар уюшмасининг “Ижод” фонди томонидан “Биринчи китобим” сериясида 1 миллиард 300 миллион сўм маблағ сарфланиб, 73 номда, жами 1 миллион 220 минг нусxada ёш ижодкорларнинг китоблари нашр этилди ва улар республикамизнинг барча таълим муассасаларига бепул етказиб берилмоқда.

Биз мана шу ўта муҳим йўналишдаги ишларимизни бундан кейин ҳам қатъият ва изчиллик билан давом эттирамиз – мен бу ҳақда кейинроқ батафсил гапирарман. Нега деганда, адабиёт ва санъатга, маданиятга эътибор – бу аввало халқимизга эътибор, келажгимизга эътибор эканини, буюк шоиримиз Чўлпон айтганидек, адабиёт, маданият яшаса, миллат яшайиш мумкинлигини унутишга бизнинг асло ҳаққимиз йўқ.

Лекин табиий бир савол туғилади. Мамлакатимизда олиб борилаётган бугунги кенг кўламли ислохотлар, янгилиш ва ўзгаришлар жараёнида ижодкор зиёлиларимизнинг ўрни ва ҳиссаси қандай бўлмоқда?

Албатта, биз халқимизнинг маънавий камол топишда маданият намоёндаларининг улкан хизматлари борлигини доимо миннатдорлик билан эътироф этамиз. Юксак идеаллар йўлида фидойилик кўрсатиб яшаш, ўзлгимизни англаш, ғурур ва ифтихор, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш учун бел боғлаб майдонга чиқиш – сиз, ижод аҳлига хос эзгу фазилат эканини ҳаммамиз яхши биламиз ва буни юксак қадрлаймиз.

Лекин, қўлимизни кўксимизга қўйиб ҳолисона айтايлик: ижодкор зиёлиларимизнинг бугунги фаолияти жамиятимизни, энг аввало, эл-юрт тақдирини учун доимо куюниб, ёниб яшайдиган, бедор қалб эгалари бўлган сизларнинг ўзингизни қониқтирадимиз?

Ўйлайманки, ҳозирги кунда маданият ва санъат аҳлида фаоллик, янги-янги ижодий ғоя ва ташаббуслар билан яшаш, изланиш руҳи етишмаётганини ўзларингиз ҳам ҳис қилиб турибсиз.

Юртимиздаги бугунги ижодий муҳитни кузатсак, у қандайдир турғунликка тушиб, бир жойда депсиниб тургандай, кўпчилик ижодкорларимиз ўз ташвиш ва муаммолари билан ўралашиб қолгандай таассурот қолдиради. Холбуки, маданият ва санъат арбоблари ҳамisha жамиятнинг энг олдинги сафларида бўлиши, ўз асарлари, фаол гражданлик позицияси билан одамларни эзгу мақсад ва марралар сари бошлаши, илҳомлантириши керак эмасми?

Азал-азалдан халқ ижод аҳлига жуда катта ҳурмат ва ишонч билан қараши сизларга яхши маълум. Русча ибора билан айтганда, уларга “властители дум”, яъни “жамият тафаккурининг эгалари” деган юксак баҳо бериб келиниши албатта бежиз эмас. Чунки, сизларга Яратганнинг ўзи шундай ноёб истеъод ва салоҳият ато этганки, бундай хусусият, бундай фазилат ҳар кимга ҳам насиб этмайди.

Адабиёт ва санъатнинг нақадар қудратли кучга эга экани ҳақида сиздек эзгу инсонлар ҳузурида сўз юритишга, очигини айтсам, мен бироз тортинман. Лекин мана шундай буюк, илоҳий кучдан биз мамлакатимиз,

эл-юртимиз равнақи йўлида оқилона ва самарали фойдаланялми? Ёки улуғ адибимиз Абдулла Қаҳҳор айтгандек, атомнинг кучини ўтин ёришга сарфлаялми?

Албатта, санъаткорларимиз ўртасида халқимиз олдидаги маънавий ва ижтимоий бурчини, фарзандлик қарзини чуқур англаб, ўзини аямасдан меҳнат қилаётган, жамиятимизнинг олдинги сафларида бўлиб келаётган инсонлар оз эмас.

Замон билан ҳамнафас ижод қилиб, бошқаларга ўрнак ва намуна кўрсатаётган фидойи, фаол зиёлиларимизнинг аксарият қисмини бугунги даврамизда кўриш шахсан менга катта хурсандчилик бағишлайди. Уларнинг ижодий изланиш ва ютуқлари, хусусан, Ўзбекистоннинг бугунги ҳаётига бағишланган сермазмун асарлари ҳақида узоқ гапириш мумкин ва бунинг учун биз улардан миннатдориз. Лекин, бундай асарлар асосан шоир ёки адиб, расом ёки режиссёр, бастакорнинг шахсий ташаббуси билан яратилаётгани сир эмас. Уларнинг дунёга келишида ижодий жараёнларни мувофиқлаштириб, санъат аҳлини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб, ҳақиқий таянч ва суянч бўлиши зарур бўлган ижодий уюшмаларимиз ва давлат идораларининг ўрни ва таъсири етарлича сезилмаяпти. Ижодий ташкилотларимиз шиддат билан ўзгараётган замонга ҳамқадам бўлиб яшаш, ўз фаолиятини самарали ташкил этишда давр талабларидан оғда қолмоқда.

Аслида улар нафақат бугунги кун, балки келажакни кўзлаб иш тутиши, шу асосда пухта ўйланган, мустаҳкам режаларни тузиши керак эмасми? Дейлик, 15-20 йилдан кейин Ўзбекистоннинг маданий ривожланиши қандай кечади, бугун биз яшаётган Интернет ва юксак технологиялар асрида адабиёт ва санъат, маданиятимизнинг ўрни ва таъсири нафақат сақлаб қолиш, балки қандай қилиб уни кучайтириш мумкин, деган тўғри ва одилона саволлар барчамизни, биринчи навбатда, халқимизнинг энг илгор вакиллари бўлган ижод аҳлини йўлантириши зарур эмасми?

Тахлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ижодий уюшмаларнинг бугунги фаолиятида тadbирбозлик, шунчаки хўжа-қўрсинга ишлаш, сусткашлик ва лоқайдлик қайғиритлари тобора яққол кўзга ташланмоқда. Ижодий ташкилотлар раҳбарларининг аксарияти фақат юқоридан буйруқ кутиб ишлашга ўрганиб қолгани, уларнинг фаолиятида умумий мақсад учун жон қуйдириш, ташаббус ва ташкилотчилик сезилмаётгани албатта ачинарли ҳол.

Мен бугунги учрашувга тайёргарлик кўриш жараёнида ижодий ташкилотларимизнинг Низомилари билан танишиб чиқдим. Қаранг, бугун биз қўётган саволлар, долзарб вазифаларни амалга ошириш аслида бу ташкилотларнинг Низомиларида аниқ белгилаб қўйилган экан. Демак, ижодий ташкилотларимиз ўз фаолиятининг пойдеворини ташкил этадиган асосий ҳужжат – Низом талабларига амал қилмаяпти, десак, тўғри бўлади.

Мисол учун, Ўзбекистон Бадий академияси, Бастакорлар уюшмаси каби ташкилотларда ана шу талабларга эътибор қилмаслик, хусусан, сьезд ва сайловларни ўз вақтида ўтказмаслик ҳолатлари ҳам шундан далолат беради.

Бастакорлар уюшмасининг қурултойти 1995 йилдан сўнг – орадан анча вақт ўтиб, нихоят 2014 йилда, шунда ҳам юқори ташкилотларнинг талаби билан ўтказилганини қандай баҳолаш мумкин? Ҳолбуки, бугунги кунда барча давлат ва нодавлат ташкилотлар учун халқ билан доимий мулоқот қилиш, халқ олдида ҳисобот бериш энг асосий талаб сифатида қўйилмоқда.

Ёки биз бир пайтлар катта умид билан ташкил этган Бадий академия фаолиятини оладиган бўлсак, бу ерда 2003 йилдан буён сайлов ўтказилмаганини қандай изоҳлаш мумкин? Ҳозирги вақтда академияда 10 та ҳақиқий аъзолик ўрни бўшаб қолгани ҳолда, нега янги сайлов ўтказилмаётганини тушуниш қийин.

Бу албатта маъзур уюшмаларда масъулият туйғуси, ишчанлик ва ижодий муҳит йўқолиб бораётганининг натижасидир.

Айни пайтда, адабий-бадий жараёнларда кўзга ташланаётган салбий тенденциялар, хусусан, маданият соҳасида тижоратлашув, шахсий манфаатнинг биринчи ўринга чиқаётгани, ғоявий-бадий жиҳатдан саёз асарларнинг бозори қатқон бўлиб бораётгани ташвиш уйғотмасдан қолмайди. Афсуски, ижодий уюшмалар томонидан бундай ҳолатларга принципиал баҳо берилмаяпти, уларни бартараф этиш бўйича ҳар томонлама асосланган амалий тақлифлар ўртага қўйилмаяпти.

Нима учун маданий ҳаётимизда танқидий руҳ сезилмади? Соғлом танқид, баҳс ва тортишув бўлмаган жойда чинакам ижод бўлиши мумкинми ўзи? Бу борада Маданият вазирлиги, “Ўзбекино” агентлиги, Бастакорлар уюшмаси, “Ўзбеконцерт” ва бошқа ижодий ташкилотлар қошидаги бадий кенгашларнинг фаолияти даярли сезилмаяпти.

Яратилаётган асарлар, фильм ва спектакллар, кўргазма ва концерт дастурларига принципиал ва маънавий баҳо бериш, матбуотда ҳолис ва ҳаққоний рецензиялар, ҳулосалар билдириш тобора камёб ҳодисага айланиб бормоқда.

(Давоми 2, 3, 4-бетларда)

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил
3 август куни мамлакатимиз ижодкор
зиёлилари вакиллари билан учрашув
ўтказди. Учрашувда миллий
маданиятимиз, адабиёт ва санъатимизни
ривожлантириш билан боғлиқ долзарб
масалалар, уларни ҳал этиш йўллари,
бу борада ижодий уюшмалар ва давлат
ташкилотлари олдида турган муҳим
вазифалар ҳақида атрофлича
фикр алмашилди.**

Самимий ва очик мулоқот руҳида ўтган йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари раҳбарлари, Бош вазир, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Вазирлар Маҳкамаси комплекслари, вазирлик ва идоралар, йирик компания ва ҳўжалик бирлашмалари, банклар, ижодий уюшмалар, етакчи оммавий ахборот воситалари, маданият муассасалари, театр ва музейлар раҳбарлари, адабиёт, санъат ва маданият соҳасининг атоқли намоёндалари, журналистлар иштирок этди. Видеоконференция шаклида ўтган учрашувда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, Маданият вазирлиги, ижодий уюшмаларнинг ҳудудий бўлиmlари, жойлардаги маданият муассасалари, теле-радиоканаллар, газеталар раҳбарлари, ижодкор зиёлилар қатнашди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев маъруза қилди.

Мамлакатимизда барча соҳа ва тармоқлар қатори маданият ва санъат, адабиёт, оммавий ахборот воситалари ривожига катта эътибор берилмоқда. Айниқса, кейинги пайтда бу соҳа равнақини янги босқичга кўтариш бўйича улкан ишлар қилинмоқда.

Халқимизнинг бой маданий меросини тиклаш ва ўрганиш мақсадида бир қатор йирик лойиҳалар амалга оширилмоқда. Жумладан, пойтахтимизда Ўзбекистондаги Ислом маданияти маркази, Самарқандда Имом Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот маркази барпо этилмоқда. Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликлари тадқиқ этиш маркази, Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази фаолияти йўлга қўйилмоқда. Китобхонлик маданиятини ошириш, маданият ва санъат соҳасини такомиллаштиришга катта эътибор қаратилиб, ҳудудларда улуғ санъаткорларимиз номи билан аталадиган ижодий мактаб ва марказлар ташкил қилинмоқда.

Бу ишларнинг мантикий давоми сифатида ёш истеъод эгаларининг иқтидорини юзага чиқариш борасида ҳам қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг учрашувдаги маърузасида маданиятимиз ва санъатимизнинг ривожланиш жараёнлари, бу борадаги ижобий тенденциялар билан бирга, айрим салбий ҳолатлар, уларнинг жамият ҳаётига таъсири ҳолисона ва танқидий баҳолашиб, ўз ечимини кутаётган долзарб муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари ҳақида атрофлича фикр юритилди. Ижодий уюшмалар, Маданият вазирлиги ҳамда унинг таркибидagi бирлашма ва ташкилотлар фаолияти чуқур таҳлил этилди. Ижодкор зиёлиларнинг бугунги кунда жамият ҳаёти, ислохотлар жараёнидаги ўрни ва вазифаси ҳақида муҳим ва долзарб фикрлар баён қилинди.

Президентимиз халқимизнинг маънавий камолотида ижодкорларнинг хизмати беқиёс эканини алоҳида таъкидлаб, тараққиётимизнинг ҳозирги босқичида барча соҳалар вакиллари қатори маданият ва санъат аҳлидан ҳам янада фаоллик, янги-янги ижодий ғоя ва ташаббуслар билан яшаш, изланиш руҳи талаб этилаётганини таъкидлади.

Ўзбекистонда адабиёт ва санъат, маданият, оммавий ахборот воситалари, маънавият ва маърифат бизнесга айланмаслиги шарт ва биз бунга ҳеч қачон йўл қўймаймиз, деб таъкидлаб Шавкат Мирзиёев.

Президентимиз бўлиб ўтган очик ва самимий мулоқотнинг аҳамияти, мантикий натижаси ҳақида сўз юритиб, **“Бизнинг ҳавас қилса арзийдиган буюк тарихимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган набиёб бойлиқларимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган беқибёс бойлиқларимиз бор. Ва мен ишонаман, беқибёс этса, ҳавас қилса арзийдиган буюк келажакимиз, буюк адабиётимиз ва санъатимиз ҳам албатта бўлади”**, деган фикрни қатъият билан таъкидлади.

Учрашувда сўзга чиққан Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси С.Ҳакимов, академиклар О.Салимов, Р.Убайдуллаева, Бадий академия раиси А.Нуриддинов, Ўзбекистон халқ шоири Х.Худойбердиева, Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби А.Слони, Ўзбекистон давлат консерваторияси профессори С.Фаруова, Ўзбекистон халқ артисти О.Назарбеков, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, кинорежиссёр Х.Насимов, Бастакорлар уюшмаси раиси Р.Абдуллаев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ж.Пиёзов ва бошқалар маданият, адабиёт ва санъат соҳасига кўрсатилаётган юксак эътибор, самимий мулоқот учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдириб, белгилаб олинган мақсад ва вазифалар, яратилаётган шароит ва имкониятлар ижод аҳлини янги ва сермазмун асарлар яратишга руҳлантириши, барча ижодий ташкилотларни ўз фаолиятини қайтадан кўриб чиқиб, уни ҳар томонлама самарали ташкил этишга даъват этишини таъкидладилар.

ЎЗА

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ, МАДАНИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДКОР ЗИЁЛИЛАРИ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВДАГИ МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Яна бир ташвишли ҳолат – ижодий уюшмалар ўртасида ҳамкорлик алоқалари яхши йўлга қўйилмаган. Бадий академия, Бастакорлар, Ёзувчилар, Журналистлар, Кино арбоблари уюшмалари ва бошқа ташкилотларнинг ўзаро ижодий муносабатлари деярли тўхтаб қолган, уларнинг ҳар бири ўз ёнига ўзи қоврилиб ётибди. Ваҳоланки, ушбу тузилмалар фаолиятида биргаликда ҳал этилиши лозим бўлган кўплаб ижодий ва ижтимоий муаммолар тўпланиб қолган.

Бу ҳақда гапирганда, авваламбор, адабиёт ва санъат, маданият, оммавий ахборот воситалари фаолияти бўйича мавжуд ҳуқуқий-норматив базани такомиллаштириш, соҳанинг моддий-техник салоҳиятини мустаҳкамлаш, ижод аҳлининг машаққатли меҳнатини моддий ва маънавий жиҳатдан муносиб рағбатлантириш, кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан қайта қўриб чиқиш ва ислоҳ қилиш каби бир-биридан муҳим ва долзарб масалалар ижодий уюшмалар эътиборидан четда қолиб келаётганини таъкидлаш лозим.

Бугунги кунда зиёлилар даврасида енгил-елпи китоблар, саёз, олдиқочди газета-журналлар, теле-радио станциялар кўпайиб бораётгани тўғрисида ҳақли эътирозларни эшитиш мумкин.

Ҳозирги пайтда юртимизда турли мулк шаклига эга бўлган 1513 та оммавий ахборот воситаси, шунингдек, 122 та нашриёт фаолият олиб бормоқда. Аммо уларнинг барчаси ҳам бизнинг миллий ғоямизни ривожлантириш, халқимиз маънавиятини юксалтиришга хизмат қилаяптими, деган савол қўндаланг турибди. Хусусий нашриётларнинг кўпчилиги бир вақтлар вилоятларда ҳам нашриётлар бўлсин, деган нотўғри ёндашув билан ташкил этилгани, уларнинг моддий-техник базаси, кадрлар салоҳияти ниҳоятда ночор экани китоб деган мўътабар тушунчанинг қадрини туширишга олиб келаётгани ҳеч кимга сир эмас. Лекин бу муаммони қонуний асосда қандай ҳал қилиш мумкинлиги ҳақида амалий таклифлар деярли учрамайди.

Бошқаларга қандай, билмадим-у, аммо менинг назаримда, бундай салбий ҳолатнинг бош сабаби мамлакатимиз ахборот бозорининг тартибга солинмагани билан боғлиқ. Бу борада сон эмас, сифат ва самара муҳим. Майли, нашриётлар сони 122 та бўлмасин, озроқ бўлсин, лекин талабга жавоб берадиган бўлсин.

Биз бугун китобхонлик маданиятини ошириш, илмий, бадий, сиёсий адабиётларни кўпайтириш масаласига алоҳида эътибор беряпмиз. Аммо бу ишларни ҳар томонлама пухта ўйлаб амалга оширишимиз, бошлаган олижаноб ҳаракатимизни обрўсизлантиришга йўл қўймаслигимиз шарт.

Афсуски, матбуот ва ахборот соҳасида давлат сиёсатини амалга оширишда ваколатли ва масъул орган вазифасини бажариши керак бўлган Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги бу борада фақат қузатувчи бўлиб ўтирибди. Шунинг учун яқинда Матбуот ва ахборот агентлигига янги раҳбар тайинланди. Шу билан бирга, ушбу ташкилот фаолиятини тубдан қайта қўриб чиқиш бўйича Президент қарори тайёрланмоқда.

Кадрли дўстлар!

Ҳаммангиз гувоҳсиз, бугунги кунда Ўзбекистон улкан қурилиш ва бунёдкорлик майдонига айланмоқда. Замонавий қорхона ва иншоотлар, автомобил ва нефть заводлари, тўқимачилик комбинатлари, ершох иқтисодий зоналар барпо этиляпти. Янги-янги қонлар ишга туширилмоқда, минтақа ва ҳудудларимизда автомобил ва темир йўллари, сув омборлари, мухташам кўприklar, аҳоли учун арзон уй-жойлар, кўплаб илм-фан, тиббиёт, маданият ва спорт марказлари қурилмоқда, минглаб гектар майдонларда катта-катта бог-роғлар яратилмоқда.

Энг муҳими, мураккаб ва оғир, чуқур билим ва тажрибани талаб қиладиган шароитларда, кечани кеча, қурувчи кундуз демасдан, мана шундай катта лойиҳаларни ким амалга оширишди, ким бу ишларни қилаяпти? Ўзимизнинг одамлар, ўзимизнинг йигит-қизларимиз. Ана шу қора кўзларнинг меҳнати ва жасорати, Ватанга фидойилиги ҳар қандай эътироф ва таҳсинга лойиқ эмасми?

Бундай бунёдкорлик ишлари, мен ўйлайманки, ҳар қандай ижодкор учун илҳом манбаи бўлиб, янги асарлар учун мавзу бўлиб хизмат қилиши мумкин. Замонамизнинг ҳақиқий қаҳрамонлари бўлган мана шундай қурувчи ва муҳандислар, дала захматкашлари ҳақида, жонкуяр муаллим ва шифокорларимиз, жасур ҳарбийларимиз, навқирон ёшларимиз эришяётган ютуқ ва марралар ҳақида сизлар ёзмасангиз, Ватанимиз тарихининг бадийи солномасини сизлар яратмасангиз, ким яратади? Агар биз истеъдод ва маҳоратимизни шу муқаддас замин, шу олижаноб халқимиз учун сафарбар этмасак, ҳазрат Навоий айтмоқчи, бу хунарни асраб нима қиламиз, қарга опкетамиз уни?

Неча йиллардан бери масала қўямиз – замонавий қаҳрамон образини яратайлик, деб. Лекин бирорта жиддий натижага эриша олдикми?

Албатта, бу борада қандайдир интилиш ва ҳаракатлар кўзга ташланаётганини, бадийи ва публицистик асарлар, пьеса ва киноленталар пайдо бўлаётганини инкор этиб бўлмайди. Аммо уларнинг кўпчилиги юракдан чиқмаган, зўрма-зўраки уринишлар бўлиб, ҳали маданий ҳаётимизда воқеа бўладиган етуқ ва мукаммал асарлар яратилгани йўқ, десак, бу ҳам ҳақиқат бўлади.

Очигини айтганда, баъзи ижодкорларга бу масала бироз ғалати туюлиши, улар буюртма билан яхши асар, тўлақонли образ яратиш бўлмайди, деган фикрни билдириши ҳам мумкин. Лекин мен ўйлайманки, санъаткор – агар у ҳақиқий истеъдод эгаси бўлса – ижтимоий буюртма асосида ҳам етуқ асар яратишга қодир бўлади. Фафур Фулом, Ҳамид Олимжон, Тўроб Тўла, Жуманиёз Жабборов ва бошқа атоқли шоирларимиз ижодидан бунга кўплаб мисоллар келтириш мумкин. “Алишер Навоий”, “Тоҳир ва Зухра”, “Абу Райхон Беруний”, “Махаллада дув-дув гап”, “Ёр-ёр” каби машҳур фильмларимиз ҳам ўз вақтида давлат буюртмаси билан яратилгани сизларга яхши маълум.

Эки Ўзбекистон халқ ёзувчиси Абдулла Қаҳҳордек талабчан адиб ҳам бир пайтлар Мирзачўлга бориб, икки-уч ой чайлада яшаб, буюртма билан “Шохи сўзана” деган гўзал асар ёзганини, у дунёнинг кўплаб мамлакатларида саҳнага қўйилиб, шундай қозонганини ҳаммамиз биламиз.

Бугунги ижтимоий ҳаёт талабиди, сиз, азизларга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман. Энг истеъдодли ва масъулиятли ёзувчиларимиз, кино, театр, музика ва тасвирий санъат арбобларига ижтимоий буюртма бериш масаласини тизимли асосда йўлга қўйсак, уларни юртимизнинг турли ҳудудларига ижодий сафарларга юбориб, янги асарлар яратишга рағбатлантирсак, нима дейсизлар?

Масалан, таниқли шоирларимиз Анвар Обиджон Фаргона водийсида, Махмуд Тоир Тошкент вилоятида, Сирожиддин Саййид Сурхон воҳасида бўлаётган бугунги улкан ўзгаришлар ҳақида янги асарлар ёзиб берса, қандай яхши бўларди.

Эки ҳурматли шоиримиз Ҳалима Худойбердиева бугунги ёш ўзбек қизлари ҳаёти, уларнинг орзу-интилишлари ҳақида бир асар – майли, бу дoston бўладими, драма ёки сценарий бўладими – ёзиб берсалар, аини мудоао бўларди. Мана шундай асарларни биз Ойдин Ҳожиёва, Энаҳон Сиддикова, Шарифа Салимова, Хосият Бобомуродова, Фариди Бўтаева, Гулайша Есемуратова, Зулфия Мўминова, Зулфия Қуролбой қизи ва бошқа фаол ижодкор аёлларимиздан ҳам кутиб қоламиз.

Мана шу даврда ўтирган, жойларда бизни эшитяётган барча ижодкор дўстларимизнинг ҳам ижодий режалари бўлса, биз ижодий уюшмаларимиз орқали бундай таклифларни қўриб чиқишга тайёرمىз. Агар Абдулла Қаҳҳор чайлада яшаб асар ёзган бўлса, биз сизлар учун барча шароитларни яратиш, керак бўлса, гонорарини олдиндан, 5-10 ҳисса қилиб тўлаб беришга ҳам тайёرمىз.

Шу ўринда мени кўпдан буён ўйлантириб келаётган яна бир масала бўйича сизлар билан фикрлашмоқчиман.

Барчамиз, айниқса, бу ерда йиғилган ижодкор зиёлиларимиз, бизнинг қандай буюқ ва шонли ўтмишимиз, қандай улуг аждодларимиз борлигини яхши биламиз ва бу билан ҳамиша фахрланамиз. Мисол учун, биронта жангда енгилмаган буюқ саркарда Соҳибқирон Амир Темурни олаимизми, алгебра фанига асос солган Ал-Хоразмийни олаимизми, Колумбдан 500 йил олдин Американи кашф этган Беруний бобомизни олаимизми, ўрта асрларда тиббиёт фанининг пойдеворини яратган Ибн Синони олаимизми, астрономия соҳасида бекиёс кашфиётлар қилган Мирзо Улугбекни олаимизми – жаҳон цивилизацияси ва маданиятига улкан ҳисса қўшган бундай улуг аждодларимизнинг ҳар бири ҳақида соатлаб гапиришимиз мумкин.

Лекин, ҳолисона айтганда, кейинги пайтда ана шундай улуг зотлар, улар қаторида Имом Бухорий, Имом Термизий, Баҳовуддин Нахшбанд, Бурхониддин Марғиноний, Абу Мўъин Насафий каби азиз-авлиёларимиз, Алишер Навоий, Бобур каби шоир ва мутафаккирларимиз хотирасини кино экранларида акс эттириш учун бирон-бир арзийдиган иш қилдикми? Тан олиш керакки, йўқ.

Бу мавзуларда бундан қирқ-эллик йил олдин устоз кино ижодкорларимиз томонидан баъзи бир асарлар яратилган бўлиб, улар ҳозирга қадар экранлардан тушмай келмоқда. Мустабид тузумнинг оғир шароитида шундай кинофильмлар яратганлари учун улардан албатта миннатдоримиз. Лекин бу асарлар ўз даврининг мафқураси билан сўғорилгани, уларнинг айримларида тарихий ҳақиқат бузилганидан ҳам кўз юмиб бўлмайди.

Албатта, яқин ўтмишимизда ҳам таниқли режиссёрларимиз томонидан бу борада баъзи бир ҳаракатлар бўлганини эътироф этиш лозим. Масалан, атоқли адибларимиз Ойбек ҳамда Пиримқул Кодировнинг романлари асосида таниқли телережиссёр Максуд Юнусов “Алишер Навоий” ва “Бобур” видеофильмларини яратганини, уларда машҳур актёрларимиз маҳорат кўрсатганини яхши биламиз. Аммо бу фильмларни суратга олишда моддий-молиявий ва техник имкониятлар ниҳоятда чеклангани яққол сезилиб туради. Кейинчалик “Ўзбекфильм” студияси “Буюқ Амир Темур” бадийи фильмини яратди. Лекин, минг афсуски, бу асар қутилган натижага бермади, уни “Мана бизнинг Соҳибқирон бобомиз!” деб фахрланиб, кўз-кўз қилиб кўрсатишнинг имкони бўлмади.

Ижодкорларимиз тарихий мавзуга қўл урар эканлар, қўламни кенгроқ олишга, маррани баланг қўйишга алоҳида эътибор қаратишларини истардик. Чет элларда Спартак, Ганнибал, Александр Македонский, Наполеон, Леонардо да Винчи, Бетховен, Лев Толстой каби буюқ шахслар ҳақида тарихий ва бадийи жиҳатдан мукаммал қандай етуқ асарлар яратилган!

Холбуки, бизнинг улуг боболаримиз ҳам улардан зиёд бўлса зиёдик, лекин асло кам эмас. Агар биз аждодларимиз хотирасини улугламоқчи, шу асосда ўзбек номини, Ўзбекистон номини бутун дунёга тарангун этмоқчи эканмиз, бу ишни биринчи навбатда кино санъати орқали амалга оширишимиз керак. Айнан кино санъати орқали жаҳон экранларини забт этишимиз, шу йўл билан дунё аҳлининг диққат-эътиборини қозонишимиз мумкин.

Шундан хелиб чиққан ҳолда: давлат буюртмаси асосида буюқ тарихий аждодларимиз ҳақида ҳар томонлама етуқ бадийи фильмлар яратиш учун махсус ижодий гуруҳлар ташкил этиш, ўйлайманки, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Мисол учун, ҳурматли адибимиз Мухаммад Али кўп йиллардан буён Амир Темур бобомиз ҳақида қанча-қанча китоблар, романлар яратди. Мана шу асарлар асосида кино режиссёрларимиз, айтайлик, муҳтарам Шухрат Аббосов ёки Зулфқор Мусоқов, юксак халқаро мезонларга жавоб берадиган фильмни нима учун яратиши мумкин эмас?

Ёки, масалан, атоқли режиссёримиз Баҳодир Йўлдошев ҳам неча йиллардан буён Мирзо Улугбек ҳақида мукаммал бир асар яратиш орзуси билан юрганини мен яхши биламан. Таниқли олим, Астрономия институтининг директори Шухрат Эгамбердиев ҳам Мирзо Улугбекнинг ўлмас меросини бутун дунёда тарғиб қилиб юрибди. Уларнинг мана шундай саъй-ҳаракатларини рўёбга чиқариш учун зарур шароит яратиш берсак, мен ўйлайманки, жаҳон кино экранларига чиқа оладиган гўзал бир бадийи фильм вужудга келган бўларди.

Мана, бугун даврамизда Рихсивой Мухаммаджонов, Ҳилол Насимов, Ёлқин Тўйчиев каби истеъдодли сценарист ва режиссёрларимиз ўтирибди. Айни вақтда, Баҳодир Одилов, Абдухалил Менгноров, Аюб Шахобидинов, Мансур Абдуҳолиқов сингари таниқли режиссёрларимиз ҳам фаол ижод қилаяпти.

Мен сезиб турибман, бу гапларни эшитиб, кўпчилик ижодкорларда “Эй, жаноб Президент, сиз айтаётган таклифларни амалга ошириш учун жуда катта маблағ керак, энг замонавий кино аппаратлар, тарихий либослар керак, қанча чет мамлакатларда сьемка ишларини олиб бориш керак, минг-минглаб одамларни бу жараёнларга жалб этиш керак”, деган фикр туғилиши табиий.

Бизнинг нафақат тарихимиз, балки бугунги ва эртанги ҳаётимиз учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган бу вазифани амалга ошириш учун биз катта миқдордаги маблағларни, керак бўлса, эркин муомаладаги валюта маблағларини ҳам топиб беришга, киночиларимизни чет давлатларга ижодий сафарларга юборишга ҳам тайёرمىз. Худого шукур, бугунги иқтисодий аҳволимиз бунга имкон беради.

Азиз дўстлар, менинг бу сўзларимни буйруқ ёки топшириқ деб эмас, илтимос деб, ижодга даъват деб қабул қилишингизни истардим. Агарки, бирон кишига “давлат буюртмаси” деган сўз бошқача туюладиган ёки малол келадиган бўлса, марҳамат, буни ҳозирги мода бўлган тилда “давлат гранти” деб атайлик.

Мухтарам анжуман катнашчилари!

Биз учун ҳеч қачон кун тартибидан тушмайдиган яна бир ўта муҳим масала бориқ, унга алоҳида тўхталиб ўтишни зарур деб биламан. У ҳам бўлса, униб-ўсиб келаётган ёш авлодимиз, фарзандларимиз тарбияси билан боғлиқдир. Буюқ бобомиз Абдулла Авлоний айтганидек, **бу масала биз учун ҳақиқатан ҳам ё набот, ё халокат, ё саодат, ё фалокат масаласидир** ва ўз долзарблиги ва аҳамиятини ҳеч қачон йўқотмайдиган, таъбир жоиз бўлса, масалаларнинг масаласидир.

Шу маънода, бугунги кунда юртимизда тобора кенг тарқалиб бораётган **“Ўз болангни ўзинг асра!”** деган даъват фақат қуруқ шоир бўлиб қолмасдан, ҳар бир ота-она, ҳар бир фуқароннинг қалбига, юрагига чуқур кириб бориши, амалий ҳаракатга айланиши учун ижодий ташкилотларимиз ҳам ўз масъулиятини жиддий равишда қайта қўриб чиқишлари давр талабига айланмоқда.

Биз бир нарсани ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз зарур. Агар “оммавий маданият” таҳдиди фақат четдан – Фарбдан кириб келади, десак, қаттиқ адашамиз. Бу бало, афсуски, ўзимиздан, ўз орамиздан ҳам чиқиши мумкин. Мен бу гапларни осмондан олиб айтаётганим йўқ. Юртимизда нашр этилаётган айрим газета-журналлар, китобларни, суратга олинаятган баъзи тилаб ва киноларни, эфирга берилаятган қўшиқ ва рақсларни қузатиб, соғлом фикрлайдиган ҳар қандай одам шундай ҳулосага келиши табиий.

Энг ёмони, бадийи ижод соҳасида жаҳолат кўринишлари кучайиб бормоқда.

Биз “жаҳолат” деганда одатда диний жаҳолат, ақидапарастликни тушунамиз. Лекин бугунги ҳаётий жараёнлар жаҳолат ҳамма соҳада ҳам учраши, агар унга қарши ўз вақтида кураш олиб борилмаса, ўта оғир оқибатларга олиб келиши мумкинлигини кўрсатмоқда.

Биз бугун жаҳолат деган балога иқтисодий соҳасида ҳам, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, маданият тизимида ҳам, қўйингки, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида дуч келяпмиз ва бу иллат қўл-оёғимизда бамисоли кишан бўлиб турибди. Бу кишандан халос бўлмасдан туриб, тараққиёт ва ривожланиш ҳақида ҳеч қандай сўз бўлиши мумкин эмас.

Айни вақтда, маданият соҳасида жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш, ёшларимизни ҳақиқий санъатни англашга ўргатиш, уларнинг эстетик оламини соғлом асосда шакллантириш бўйича олдимизда жуда муҳим вазифалар турибди.

Шу нуктаи назардан, кино соҳаси фаолиятига баҳо берадиган бўлсак, бу борада муайян ютуқлар билан бирга, жиддий нуқсон ва камчиликлар ҳам яққол кўзга ташланади. Баъзи фильмларда майда мақсадлар билан яшайдиган, ҳаётга фақат истеъмолчилик қайфияти билан қарайдиган кимсалар асосий қаҳрамон сифатида тасвирланаётгани ташвиш уйғотмасдан қўймайди. Энг ёмони, номдор санъаткорлар, ҳатто “Ўзбекистон халқ артисти” деган юксак унвонга сазовор бўлган актёрлар ҳам мана шундай киноларда турли бачкана ролларни ижро этмоқда. Аввал дурустгина фильмлар яратган режиссёрлар ҳам, сал ўтмасдан, хом-хатала асарлар билан томошабинларнинг ихлосини қайтармоқда.

Яқинда “Тошкент ҳақиқати” газетасида шу мавзудаги бир мақолани ўқидим. Мақола муаллифи айрим киноларимизнинг хорижий фильмлардан айнан кўчириб олингани, яъни адабий ўғрилиқ – плагиатга йўл қўйилаётгани ҳақидаги фикрларни баён этиб, аниқ мисолларни келтиради. Афсуски, бу миллий киноларимизга нисбатан билдирилаётган ягона танқидий фикр эмас. Бундай мақолаларни матбуотда кўплаб учратиш, бундай фикрларни жуда кўп одамлардан эшитиш мумкин.

Ўзингиз айтинг, ижодкорнинг шаъни, гурури, санъатга садоқат деган тушунчалар қаёқда қолди?

Ваҳоланки, ҳозирги вақтда биз кино соҳасига давлат бюджетидан ҳар йили миллиардлаб сўм маблағ ажратаямиз. Биргина шу йилнинг ўзида “Ўзбекино” миллий агентлигига бюджетдан 12 миллиард 400 миллион сўм ажратилади.

Ёки бўлмаса, республикаимиздаги мавжуд 37 та театр фаолиятини таъминлаш учун ҳам ҳар йили катта миқдорда маблағлар йўналтирилади. Бу йилнинг ўзида ушбу мақсадда давлат бюджетидан 81 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилган.

Албатта, давлатимиз, жамиятимиз санъат ривожини учун ҳеч нарсани аямайди. Лекин бу борада қутилган натижага эришялапмизми? Бу саволга бугун ижобий жавоб бериш қийин эканини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши биламиз.

Аксариyat театрларимизнинг репертуарлари ғоявий-бадийи жиҳатдан ночор, улардан ўрин олган спектаклларда бугунги кун нафаси, одамларни ўйлантираётган, ҳаяжонга солаётган жиддий ижтимоий муаммолар ўз аксини топмапти.

Афсуски, театрларимиз кўпроқ маиший мавзулардаги енгил-елпи, бачкана асарлар, одамга на маънавий озиқ, на эстетик завқ берадиган томошаларни намойиш этишга ўрганиб қолган.

Хурматли театр арбобларимиз ўзларининг матбуот ва телевидениедаги чиқишларида кўпинча маърифатпарвар бобомиз Махмудхўжа Бехбудийнинг **“Театр – ибратнонадир”** деган ҳикмати сўзларини келтиришни яхши кўрадилар. Лекин мана шу доно сўзларни фақат оғизда айтмасдан, ўз фаолиятимизда уларга амал қилсак, аини мудоао бўларди, деб ўйлайман.

Мен гоҳ-гоҳида маданият соҳасига масъул бўлган раҳбарларимиздан “Қачон энди, бир яхши спектакль ёки кинофильм яратиш, бизни таклиф қиласизлар”, деб сўраб тураман. Афсуски, шунда улар хижолат тортиб, “Шавкат Миромонович, ҳали сизга кўрсатадиган муносиб асарлар яратолганимиз йўқ, бизга яна озгина фурсат беринг!”, дейишади. Майли, мен тушунаман, бу ижодий жараён, лекин ҳар қандай муддатнинг ҳам чегараси бўлиши керак-ку. Ўзингиз айтинг, халқимизга манзур бўладиган фильм ва спектакллар қачон яратилади?

Азиз дўстлар!

Барчангиз яхши хабардорсиз, мамлакатимизда маданият тизимини ривожлантириш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилмоқда.

Ўтган қисқа даврда бу борада иккита муҳим ҳужжат – “Маданият ва спорт соҳасида бошқарув тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” Фармон, “Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида” қарор қабул қилдик. Лекин, шундай бўлса-да, бугунги кунда тизим фаолиятини қонқарли баҳолай олмаймиз. Маданият вазирлиги мутасаддиларида сустхаллик, ўзибўларчилик, хотиржамликка берилиш қайфияти давом этмоқда.

Вазирлик раҳбариятида барча маданият ва санъат тузилмалари фаолиятини мувофиқлаштириб, уларга илмий-услубий ёрдам бериш, бир сўз билан айтганда, маданият соҳасида ягона давлат сиёсатини олиб бориш салоҳияти етишмаяпти.

Тахлиллар шунини кўрсатмоқдаки, ҳозирги вақтда маданият ва санъат муассасаларида меҳнат қилаётган кадрларнинг 50 фоиздан зиёди олий маълумотга эга эмас. Бунинг асосий сабаби, институтларни битириб жойларга ишга бораётган кадрларга зарур шароит яратиш берилмаган.

Бугунги кунда вазирлик тизимида 41 та музей ва уларнинг 76 та филиали фаолият кўрсатмоқда. Ана шу музейларда, ёрдамчи фондлар билан бирга, 1 миллион 736 мингдан зиёд экспонат мавжуд. Бу – жуда катта бойлик. Лекин бу бойлиқни асраб-авайлаш, уларни илмий асосда ўрганиш, ташвиқот қилиш, келажак авлодларга етказиш масаласида, афсуски, қатор муаммолар бор. Масалан, “Музейлар тўғрисида”ги Қонунда белгиланган миллий музей фондининг давлат каталогини яратиш ҳақидаги талаб 8 йилдан буён бажарилмаяпти.

Яна бир муҳим масала – энг оммавий санъат бўлган эстрада санъатини ривожлантириш вазирлик эътиборидан четда қолмоқда.

Энг асосий камчилик – бу соҳада ижод қилаётган аксарият ижрочилар фаолиятида талабчанлик ва масъулият, ижтимоий жараёнларга дахлдорлик туйғуси тобора пасайиб бормоқда.

Мен ўз тажрибамдан яхши биламан, катта байрамларимизни – бу Мустақиллик, Наврўз ёки Конституция байрами бўладими – уларни ўтказишда бизни энг қийнайдиган, хунобимизни чиқарадиган нарса – бу эстрада дастури эканини ҳаммангиз яхши биласиз. Минг афсуски, мана шу ҳолат ҳали ҳам барҳам топгани йўқ.

Эстрада санъатидаги камчиликларнинг асосий сабаблари ҳеч кимга сир эмас. Кўпчилик қўшиқчилар масъулиятни унутиб, ўз устида ишламай қўйган, изланиш, маҳоратини ошириш, янги ижодий ғоялар билан яшаш, санъат дунёсига, муҳлисларга ҳурмат каби тушунчалар уларга бегона бўлиб қолган, десак, қанчалик ачиқ бўлмасин, бу ҳам ҳақиқат.

Шундай санъаткорлар ҳам борки, унвон олгунча тинимсиз елиб-юғурди, хол-жонингизга қўймайди. Унвон олдим, тамом, сувга тушган тошдек жим бўлиб кетади. Улардан унвонга яраша, халқнинг эътиборига яраша ижод қани, деб сўраш ўринлими ёки йўқми? Ижодкорнинг талаби билан бирга бурчи ҳам бўлиши керак эмасми?

Шу муносабат билан музика санъати соҳасида фахрий унвонлар, авваламбор, “Ўзбекистон халқ артисти”, “Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби”, “Ўзбекистонда хизмат қўрсатган артист”, “Ўзбекистонда хизмат қўрсатган маданият ходими” каби мукофотлар билан тақдирлаш масаласини, бу борада қабул қилинган норматив-меъёрий ҳужжатларни танқидий нуктаи назардан қайта қўриб чиқиш вақти келди, деб ўйлайман.

(Давоми 3, 4-бетларда)

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ, МАДАНИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДКОР ЗИЁЛИЛАРИ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВДАГИ МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши 1, 2-бетларда)

Кўпчилигимиз яхши биламиз, илгари “Халқ артисти” деган унвон олиш учун санъаткор неча ўн йиллар самарали ижод қилиши талаб этиларди. Масалан, машҳур ҳофиз Таваккал Қодиров “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ҳалқ артисти” унвонини олганидан кейин – шунга эътибор беринг – орадан 25 йил ўтиб, “Ўзбекистон халқ артисти” унвони билан тақдирланган эди. Яқин ўтмишдан бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Шу маънода, унвон беришда санъаткорнинг фақат тўртта қўшиғи эмас, унинг ижтимоий фаоллиги, муносиб шоғирдлар тарбиялагани, эл-юрт ўрта-сидаги обрў-эътибори, энг муҳими, санъатга садоқати устувор мезон сифатида белгиланиши шарт. Бошқача айтганда, биз бу юксак унвонларнинг нуфузи ва обрўсини сақлашимиз лозим.

Бизнинг халқимиз – санъатсевар халқ, ўзи севган, ёқтирган ижрочиларни нафақат телевизор ёки сахнада, балки ўзининг яхши кунларида, тўй-ҳашамларида ҳам кўргиси келади. Буни ҳаммамиз тўғри тушунамиз. Минг афсуски, бугунги эстрада хонандаларининг аксарияти ҳали Янгийўлга, ҳали Шовотга, ҳали Янгийўргонга, ҳали Чироқчиға тўйга қатнаш билан овора. Бошқа бирон масала билан иши йўқ.

Албатта, санъаткорда ҳам оила, бола-чака бор, уларнинг ҳам ҳаётий эҳтиёжлари бор. Буняман тўғри тушунамиз. Лекин ижодни пулга, мол-дунёга алмаштирган одамдан санъат шафқатсиз ўч олади. Охир-оқибатда ҳар қандай ёрқин истеъдод ҳам сўниб, эл-юрт назаридан қолади.

Шу ўринда, яна бир масалага сизларнинг эътиборингизни қаратмоқчиман. Гап санъаткор одоби, уларнинг юриш-туриши, кийиниш маданияти, муомаласи билан бошқаларга, энг аввало, ёшларимизга ўрнак бўлиши зарурлиги ҳақида бормоқда.

Хўшовоз хонанда Санобар Раҳмонованинг бир пайтлар қуйлаган дилбар қўшиқларини томошабинлар ҳозир ҳам соғиниб эслайдилар. Бу санъаткор телеэкранда ҳам, сахнада ҳам ибодли, ҳаёли, ҳақиқий ўзбек қизининг қиёфасини, чинакам образини яратиб, қанча-қанча қизларимизга ибрат бўлган эди.

Афсуски, бугун телевидение орқали берилаётган баъзи клипларни оила, фарзандлар даврасида томоша қилиб бўлмай қолди. Ҳар бир ҳаракатида гарбга тақлид сезилиб турадиган, очик-сочик кийинган ёшларни кўриб, наҳотки шулар ҳам бизнинг фарзандларимиз, бизнинг миллатимиз вакиллари бўлса, деб ўйлаб қолсан киши.

Албатта, бундай муаммолар санъатни муқаддас деб биладиган устоз ижодкорларимизни ҳам қийнаётгани табиий. Шундан келиб чиққан ҳолда, “Ўзбекконцерт” қошида “Ўзбекистон халқ артистлари” клубини ташкил этсак, нима дейсизлар?

Ушбу клуб аъзолари мунтазам йиғилишиб, юртимиз ва жажон санъат оламида кўз бераётган ижодий жараёнларни муҳокама қилиб бурса, юқорида тилга олинган камчилик ва муаммоларни ечиш, ёш истеъдодлар тарбияси, маданиятимизни раванк топтириш бўйича янги гоё, ташаббус ва тақлифлар билдириб бурса, ўйлайманки, фойдадан холи бўлмасди. Клубнинг энг фаол аъзолари бўлган Халқ артистларини йил якуни бўйича эътироф этиб, рағбатлантириб боришни ҳам йўлга қўйиш лозим.

Сизларга маълумки, собиқ иттифоқ ҳудудидаги бошқа давлатлардан фарқли ўларок, фақат Ўзбекистонда эстрада ижодкорлари аҳолига маданий хизмат кўрсатишдан топадиган даромадлари бўйича солиқ тўлаш мажбуриятидан озод қилинган. Айтайлик, хонандаларимиз ўзининг гастроль-концерт фаолиятини амалга ошириш учун бир йилда бир марта белгиланган тартибда маълум миқдордаги маблағни тўлаб, лицензия олади. Бўлди. Бошқа солиқ йўқ. Аксарият қўшиқчилар мана шу лицензияга тўлайдиган пулини битта тўйда топиши ҳам сир эмас.

Шунинг учун баъзан молия ва солиқ идоралари томонидан эстрада хонандаларини, бошқа давлатлардаги каби, даромад солиғига тортиш бўйича тақлифлар билдирилади. Лекин биз азбаройи санъатимиз, маданиятимиз ривожини, халқимизнинг маънавий савиясини юксалтиришни ўйлаб, бу тақлифларга розилик бермай келаямиз.

Ҳаммангиз тушунасиз, саломга яраша алик ҳам бўлиши керак. Халқимиз санъаткорлардан яратилган ана шундай имконият ва имтиёزلарга яраша жавоб қуттишга ҳақли, албатта.

Шу муносабат билан бугун бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтишни зарур, деб ҳисоблайман.

Ўзбекистонда адабиёт ва санъат, маданият, оммавий ахборот воситалари, маънавий ва матрифат бизнесга айланмаслиги шарт ва биз бунга ҳеч қачон йўл қўймаймиз.

Кимда-ким бу соҳаларга фақат пул ишлаш, фақат иқтисодий фойда қўриш мақсадида қираётган бўлса, улар, марҳамат, тадбиркорлик, бизнес соҳасига борсин. Мана, бу борада қанча-қанча имконият ва имтиёزلар яратиб беряпмиз – шу соҳага ўтиб ишласин. Лекин ижодий ишларга аралашиб, ўзини ҳам, санъат деган муқаддас тушунчани ҳам беобрў қилмасин. Буни ҳеч қачон ҳеч қачон унуттишга ҳаққи йўқ.

Мухтарам дўстлар!

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, яна бир муҳим, таъбир жоиз бўлса, нозик бир масала ҳусусида сизлар билан маслаҳатлашиб олишни зарур деб биламан.

Жойларда бўлаётган учрашув ва мулоқотларда кўп-кўп одамлар менга айтаяпти, Виртуал қабулхонага ёзаяпти, “Тўй-маъракаларимизни бир тартибга солиб беришлар”, деб мурожаат қилаяпти. Ҳақиқатан ҳам, айнаи шу масала неча йиллар, ҳатто асрлардан бери кун тартибидан тушмасдан келади. Жадид боболаримиз ҳам тўй-маъракаларимиздаги исрофгарчилик, дабдабазлик, мақтанчоқлик миллатимизни маънавий таназзулга етаклайдиган иллат экани ҳақида қандай қуноиб ўтганларини яхши биламиз.

Мана, ўзинглар кўряписизлар, соппа-соғ юрган айрим одамлар эллика кирмасдан туриб тўсатдан инсулт бўляпти, инфаркт бўляпти. Сабабини суриштирсангиз, бошқалардан колмсаллик тиришиб, катта тўй қиламан, деб қарзга ботган бўлади. Ҳали қарзидан қутулмасдан, яна тўй қилиши керак. Очигини айтадиган бўлсак, тўй-ҳашамлар билан боғлиқ ортиқча харажатлар минг-минглаб оилаларнинг нафақат иқтисодий аҳолига, балки, бугун ҳаётига жиддий салбий таъсир кўрсатмоқда.

Бугун ҳаётимизда кўпайиб бораётган оилавий можаролар, уруш-жанжаллар, ажралишлар, қудалар ўртасидаги совуқчилик сабаблари ҳам аксарият ҳолларда худди шу нарсага бориб тақалади.

Энг ёмони, айрим пул топиб ақл топмаган, маънавий савияси паст кимсалар тўй-ҳашамлар, маъракаларни ўтказиш бўйича мусобақа ўйнаб, турли-туман янги одатларни ўйлаб топяпти. Буларни эшитиб, баъзан одам ҳайратдан ёқасини ушлаб қолади.

Мана, Тошкентдаги тўйларда “келиннавкар” деган яна бир бало чиқибди. Нима эмиш, энди келиннинг ота-онаси қизига қўшиб унинг ўнлаб дўгонларини ҳам бир хил кийинтириши, ясантриши керак экан. Бундай бемаза қилиқлар қаердан чиқаяпти? Ёшларимиз кимдан ўрганапти буни?

Яқинда ўтган “Қамолот” қурултойида мен ёшларнинг оғзини пойладим. Бирорта йигит ёки қиз чиқиб, “Эй, дўстлар, тенгдошлар, биз ўйланамиз, турмушга чиқамиз деб ота-оналаримизни ниятда қийнаб қўйдик. Келинлар энди, уларни бундай оғир ташвишга қўймайлик, келажакимизни, миллатимизнинг шаънини ўйлаб, тўйларимизни камтарона, ихчам қилиб ўтказайлик”, деган гапларни айтармикан, деб кутдим. Афсуски, улардан бу масалада ҳеч қандай фикр эшитмадим.

Тўй-маърақа – бу фақат шахсий иш эмас, балки ижтимоий масала эканини инobatла олган ҳолда, Бош вазир А.Арипов, Бош вазир ўринбосари Т.Норбоевага тегишли ташкилотлар билан биргаликда оилавий ма-

росимларни тартибга солиш, уларни ихчам, исрофгарчилик ва дабдабага йўл қўймасдан ўтказиш бўйича бир ой муддатда Президент қарори лойиҳасини тайёрлаш вазифаси топширилади.

Қадрли юртдошлар!

Албатта, адабиёт ва санъат, маданият соҳаларида юзага келган жиддий муаммо ва камчиликларнинг объектив ва субъектив сабаблари бор. Буларни барчамиз яхши тушуниб турибмиз.

Бугун биз “ижодкорларимиз ишламаяпти”, деб сизлардан, сизлар эса “давлат ёрдам бермаяпти”, деб бизлардан гина қилиб ўтиришимизнинг мавриди эмас. Келинглар, бугун ўз олдимизга “Ким айбдор?” деб эмас, “Ким нима қилиши керак?” деган савол қўяйлик.

Мен биламан, юксак маданиятли, камтарин инсонлар сифатида сизлар иш шариитингиз ёки моддий аҳолингиз ҳақида шикоят қилмайсиз. Бугунги учрашувга тайёргарлик кўриш жараёнида тегишли соҳа мутахассислари билан биргаликда сизларни қийнаётган муаммоларни атрофлича ўрганиб чиқиб ва уларнинг ечимлари бўйича бир қанча қарор лойиҳаларини тайёрладик.

Рухсатингиз билан, ана шу ҳужжатларнинг қисқача мазмуни билан сизларни таништириб ўтсам.

Биринчидан. Маънавий ҳаётимизни янги, юксак босқичга кўтариш, авваламбор, Бастакорлар, Рассомлар, Театр арбоблари ва Журналистлар ижодий уюшмаларининг ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни ва нуфузини ошириш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, мамлакатимиз ижодкор зиёлиларининг салоҳиятини рўёбга чиқариш, муносиб иш ва турмуш шароитини яратиб беришга хизмат қиладиган **“Илҳом” жамоат фондини** ташкил этиш бўйича қарор лойиҳаси тайёрланганини маълум қилмоқчиман.

Ушбу фондни молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида давлат томонидан 20 миллиард сўм миқдорда маблағ ажратилади ҳамда у 2022 йилга қадар барча солиқ ва мажбурий тўловлардан озод қилинади.

Иккинчидан. Сизларга маълумки, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ташкил топганига 70 йил тўлганига қарамастан, ҳозиргача ўз биносига эга бўлмасдан, ижара биноларда фаолият кўрсатиб келаётган эди. Шуни ҳисобга олиб, Адиллар хиббони ҳудудида Уюшма учун алоҳида бино қуриляпти. Насиб қилса, мустақиллигимизнинг 26 йиллик байрами арафасида уни ёзувчиларимиз ихтиёрига топширамыз. Ушбу янги бинода “Ижод” жамоат фонди, шунингдек “Шарқ юлдузи”, “Звезда Востока”, “Ёшлик” журналлари ҳам жойлашади.

Шунингдек, бу ҳудудда Ёзувчилар уюшмаси аъзолари учун имтиёзли ипотека кредити асосида 2 та кўп қаватли уй барпо этиш, шу тарика ушбу ҳудудни то мазнода адиллар масканига айлантириш кўзда тутилмоқда.

Яқин келгусида Зомин ва Паркент туманларининг сўйим ва хушманзар, илҳомбахш ҳудудларида ижодкор зиёлиларимиз учун замонавий ижод уйлари – коттежлар қурилиши режалаштирилмоқда. Бу коттежлар ижодий иш учун маълум муддатга ижарага берилади. Уларга йўлланма билан баррадиган адил ва санъаткорларимиз ҳам ижод қиладилар, ҳам ёшларга маҳорат сирларидан сабоқ берадилар, деб умид қиламиз.

Маълумки, бир вақтлар Ўзбекистон Миллий университети қошида **Олий адабиёт курси** ташкил этилган эди. Ҳозирги вақтда унинг фаолияти нима учундир тўхтаб қолган. Сабабини суриштирсак, ушбу курс битирувчиларига тегишли давлат гувоҳномасини бериш масаласида муаммо бўлган экан. Мен ўйлайманки, бу курс ёш истеъдод эгаларини тарбиялаб воғна етказишда жуда муҳим аҳамиятга эга. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан биргаликда бу масалани ўрганиб, тегишли тақлиф қиритишини сўрайман.

Иқтидорли ёшларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг ижодий қамолоти учун барча шароитларни яратиб бериш устувор вазифаларимиздан бири бўлиши керак. Шу маънода, сизлар билан яна бир тақлифни ўртоқлашмоқчиман.

Эсингизда бўлса, илгари яхши бир анъана бор эди. Яъни, маданият ва санъатнинг барча йўналишлари бўйича истеъдодли ёшларнинг республика миқёсидаги семинарлари ўтказиларди. Ана шу эзгу анъанани тиклаб, адабиёт, театр ва кино, musiқа ва тасвирий санъат, журналистика соҳаларига кириб келаётган ёш истеъдод эгалари учун **Ўзбекистон ёш ижодкорларининг семинарини** ташкил этсак, нима дейсизлар?

Бу ижодий анжуман ёшларимизни маҳорат сирларига ошно қилиш билан бирга, улар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ҳам қарор топтиришга хизмат қилган бўларди.

Учинчидан. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг тўлақонли фаолият юритишини таъминлайдиган молиявий механизм, орадан 20 йилдан ошқ муддат ўтган бўлса-да, ҳали-ҳануз аниқ белгиланмаган. Уюшмани алоҳида бино билан таъминлаш масаласи ҳам неча йиллардан бери ечиммай келмоқда. Шунинг учун Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг фаолиятини тақомиллаштириш ва моддий-техник базасини кучайтириш бўйича қарор лойиҳаси устида иш олиб боришмоқда.

Ушбу қарорда Уюшманинг молиявий манабаларини аниқлаш, вилоят бўлиmlарининг моддий-техник базасини кучайтириш, Уюшма ходимларининг меҳнат шaroитларини яхшилаш каби масалалар ҳам ўз амалий ifодасини топади. Ёзувчилар уюшмаси йил охирига қадар янги бинога қўчиб ўтиши муносабати билан унинг Ислom Қаримов кўчаси, 16-“А” уйда жойлашган идораси Журналистлар ижодий уюшмасига берилишини сизларга маълум қилмоқчиман.

Тўртинчидан. Ўзбекистон Бадий академияси фаолиятини ривожлантириш бўйича ҳам Президент қарори тайёрланмоқда. Унга кўра, Бадий академия аъзоларининг ижтимоий таъминот шарoитлари Ўзбекистон Фанлар академияси аъзоларининг ижтимоий таъминот шарoитларига тенглаштирилмоқда. Қарор лойиҳасида яна бир муҳим масала, яъни рассом ва ҳайкалтарoшлар томонидан яратилган асарларни давлат музейларига сотиб олиш учун Маданият вазирлигига ҳар йили 2 миллиард сўм миқдорда маблағ ажратиш белгиланган.

Бешинчидан. Бугун биз Бастакорлар уюшмасининг фаолиятини танқид қилдик. Лекин кўп йиллар давомида бу Уюшмани ўз ҳолига ташлаб қўйганимиз, унинг аҳолидан хабар олмаганимиз – буям ҳақиқат. Шундан келиб чиққан ҳолда, Бастакорлар уюшмаси фаолиятини янада тақомиллаштириш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, композитор ва бастакорларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадини кўзда тутадиган Президент қарори лойиҳаси тайёрланди.

Олтинчидан. “Миллий кинематографияни янада ривожлантириш чоратадбирлари тўғрисида” ҳам Президент қарори лойиҳаси ишлаб чиқилди. Унга кўра, “Ўзбекфильм”, “Қорақалпоқфильм” ва Илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияларини таъмирлаш, уларнинг моддий-техник базасини кучайтириш, энг замонавий технологиялар билан таъминлаш, янги кинотеатрлар қуриш кўзда тутилмоқда.

“Ўзбеккино” миллий агентлиги учун давлат бюртмасига асосан ишлаб чиқариладиган бадийий фильмлар сонини 2018 йилда 20 та, 2020 йилда 30 тага, мультипликацион фильмлар сонини эса 2018 йилда 15 та, 2022 йилда бошлаб 50 тага етказиш режалаштирилмоқда. Бундан ташқари, Агентлик ҳузурида Миллий кинематографияни ривожлантириш жамғармаси тузилиши белгиланган.

Еттинчидан. 2002 йилда ташкил этилган Ўзбекистон давлат консерваториясининг бугунги фаолияти, жумладан, қабул квоталари, ўқув дастурлари ва қўлланмалари, профессор-ўқитувчиларнинг илмий ва ижодий салоҳияти, моддий-техник базаси, ётоқхоналарнинг аҳоли талабга жавоб бермай қолгани бу ерда ўтирган аксарият ижодкорларимизга яхши аён. Бугунги кунда бу ерда 700 нафар ўрнига 1352 нафар талаба тахсил олаёт-

гани ҳам албатта таълим сифатига салбий таъсир кўрсатмасдан қолмайди.

Шуларнинг барчасини ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон давлат консерваторияси фаолиятини янада ривожлантириш ва тақомиллаштириш бўйича қарор лойиҳаси ишлаб чиқилди. Қарорга кўра, бу ерда ўқув бинолари етишмай қолганини инobatла олиб, унинг Мирзо Улугбек туманидаги Мустақиллик проспектида жойлашган аввалги биносини қайтариб бериш кўзда тутилмоқда. Бу бинода фаолият кўрсатаётган В.Успенский номидаги академик musiқа лицейи ўқувчилари ўзларининг олдинги биносига ўқишни давом эттиришлари учун имконият етарли.

Шу билан бирга, Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларнинг энг яхши санъат коллежлари негизида Ўзбекистон давлат консерваториясининг ижодий таянч марказларини ташкил этиш режалаштирилган.

Айни вақтда, консерватория фаолиятини қўллаб-қувватлаш учун унинг ҳузурида махсус фонд тузилади. Бундан ташқари, собиқ Свердлов кон-церт залини ҳам капитал таъмирлаб, консерватория ихтиёрига берамиз. Консерватория ёнида унга янги ётоқхона барпо этилади. Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманидаги мавжуд замонавий санаторийлардан бири консерватория ва умуман, шу йўналишдаги таълим муассасалари жамоаларига ажратилади.

Musiқа санъати соҳасидаги ушбу етакчи олий ўқув даргоҳининг нуфузи ва мақомини янада ошириш мақсадида Маданият вазири айни вақтда консерватория ректори вазифасини бажариши ҳам қарорда белгиланган.

Саққизинчидан. Сизларга маълумки, бутун дунёда маданият вазирилик-лари шу мамлакатнинг юзи ҳисобланиб, энг гўзал, энг салобатли биноларда фаолият олиб боради. Афсуски, бизнинг вазирлигимиз ҳозирги вақтда ноқулай бир шарoитда, асосан расмий идоралар жойлашган бинода иш олиб бормоқда. Бу эса маданий жамоатчилигимиз, ижод аҳлининг вазирлиққа бемалол, эркин кириб-чиқишига, бу ерда турли ижодий тадбирлар ўтказишга тўсқинлик қилмоқда. Шунинг учун пойтахтимизнинг Тарас Шевченко кўчасидаги 1-уйи – илгари Ташқи савдо вазирлиги жойлашган кўркам, тарихий бинони Маданият вазирлигига ажратиш масаласи кўриб чиқилмоқда.

Тўққизинчидан. Бугунги кунда адабиёт ва санъат, умуман маданият соҳаларида мавжуд муаммо ва камчиликларнинг туб илдишларини таҳлил қилиб кўрадиган бўлсак, уларнинг аксарияти малакали кадрлар етишмаслиги билан боғлиқ экани аён бўлади.

Юқорида маданият ва санъат муассасаларида меҳнат қилаётган кадрларнинг 50 фоиздан зиёди олий маълумотга эга эмаслигини айтиб ўтдик. Айни вақтда, республика театрларида 45 фоиз ижодий ходимлар тегишли олий маълумотга эга бўлмаган ҳолда фаолият юритаётгани, туманларда жойлашган болалар musiқа ва санъат мактабларида ишлаётган ўқитувчиларнинг 72 фоизи ўрта махсус маълумотга эга экани ҳам барчамизда жиддий ташвиш уйғотади.

Яқинда Қўқон шахар musiқали драма театрига борганимизда ҳам худди шундай аҳволга дуч келдик. У ерда ишлаётган жами 53 нафар ижодий ходимнинг атиги 11 нафари олий маълумотга эга, ҳоласи билан 42 нафарини ўрта махсус ва ўрта маълумотга эга ходимлар ташкил этади. Албатта, бу муассасаларда ишлаётган ёш йигит ва қизлар астойдил интилий ҳаракат қилаётган бўлса-да, барибир уларнинг фаолиятида зарур билим ва малака етишмаётгани сезилиб турибди.

Шунинг учун ҳам аввало маданият ва санъат йўналишидаги олий ўқув юртлари, лицей ва коллежлар, musiқа ва санъат мактабларининг фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур.

Мана, юртимизда қанча болалар musiқа ва санъат мактаблари бор, айни вақтда миллий адабиётимиз ва санъатимизнинг атоқли намояндалари номида янги ижодий марказлар ташкил қилияпти. Хўш, уларда кимлар меҳнат қилаяпти? Ёшларимизга ижод сирларини қимлар қай даражада ўргатапти? Таниқли санъаткорларимиз, ёзувчи ва шоирларимизнинг бу мактаблар билан алоқаси қандай?

Хабарингиз бор, яқинда юртимизда атоқли санъаткор Қомилжон Отаниёзовнинг 100 йиллик юбилейи катта тантана билан нишонланди. Ушбу тадбирларда бу ерда ўтирган кўпчилик ижодкорларимиз иштирок этди. Қўшни республикалардан – Қозғистондан, Тожикистондан меҳмонлар келди. Машҳур ҳофиз Жўрабек Муродовнинг самимий сўзларини ҳаммамиз ҳаяжон билан эшитдик.

Қаранг, Қомилжон Отаниёзовнинг нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Ўрта Осиё бўйича қанча-қанча шоғирдлари бор экан. Шу гапларни эшитганда, шахсан мен, буюк ҳофизимизнинг қўшиғидан ҳам шоғирди кўп экан, деб ўйлаб қолдим.

Қани, айтинг-чи, бугун қайси Халқ артистимиз ўзининг шундай муносиб шоғирдлари борлиги, шоғирдларварлиги билан мактана олади? Шу саволлардан келиб чиқиб, сизларга бир тақлиф билан мурожаат қилмоқчиман. Республикадаги ҳар бир musiқа ва санъат мактабига, ижодий марказларга таниқли адабиёт, санъат ва маданият намояндаларини бадий раҳбар ёки директор сифатида тайинласак, улар учун барча шарт-шaroитларни яратиб берсак, нима дейсизлар?

Мана, даврамизда Фуломжон Ёқубов, Фаррух Зокиров, Ортиқ Отажонов, Юлдуз Усмонова, Маҳмуд Намозов, Зулайҳо Бойхонова, Озодбек Назарбеков, Фафур ва Фулом Эшжоновлар, Гулсанам Мамазоитова каби Халқ артистлари ўтирибди. Сизларнинг ҳар бирингиз биттадан санъат коллежи ёки musiқа мактабига бориб раҳбарлик қилсангиз, мен ўйлайманки, бундан санъатимиз фақат ютган бўлар эди. Айни вақтда юзлаб шоғирдлар етиштириб, ўзингизга ҳайкал қўйган бўлардингиз.

Масалан, Ўзбекистон халқ артисти Афзал Рафиқовни ёш дикторлар мактабига раҳбар қилиб қўйсак, иқтидорли ёшларимиз у кишидан жуда кўп билим ва тажрибаларни ўрганган бўлар эди.

Машҳур соҳандамис Абдуҳошим Исмоиловнинг мақом ансамблига раҳбарлик қилиши албатта яхши. Лекин у кишининг ижодий салоҳиятидан ёшлар ҳам баҳраманд бўлса, нур устига нур бўларди. Мен ҳамом йўналишида янги коллеж ёки musiқа мактаби очишни, унга Абдуҳошим Исмоиловни раҳбар қилиб тайинлашни тақлиф қиламан.

Биз халқимизнинг ноёб буюрси бўлган қанча санъатини нафақат юртда, балки бутун дунё мейсала кўнгар макор қилиш, керак бўлса, халқаро миқёсда мақом танловларини ташкил этиш устида ишлашимиз керак.

Сизларга маълум, ҳозирги вақтда Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг Нукус шаҳридаги филиали муваффақиятли фаолият кўрсатаяпти. Шу ижобий тажрибани давом эттирган ҳолда, Қўқон шаҳрида ҳам мазкур институтнинг филиалини ташкил этаймиз. Бу ўқув юрти Фарғона водийси вилоятлари учун юқори малакали маданият ходимларини тайёрлашга хизмат қиладилар.

Шу билан бирга, Қўқон шаҳрида санъат аҳли учун янги кўп қаватли турар жой биноси ҳам қуриб фойдаланишга топширилади.

Юқорида зикр этилган барча масалаларни комплекс ҳал этиш бўйича Бош вазир А.Арипов, Давлат маслаҳатчилари Х.Султонов, А.Юнусхўжаев, олий ва ўрта махсус таълим вазири И.Мажинов, халқ таълими вазири У.Иноятмов, маданият вазири М.Муратов, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси раиси Б.Зокиров бир ой муддатда тегишли тақлифлар қиритишлари зарур.

Унинчидан. Бугун маърифатли дунёда шундай анъана мавжудки, йирик компаниялар, банклар, фирмалар маданий ташкилотларга ҳомийлик қилишни ўзлари учун шараф деб биладилар. Баъзан, қани эди, бизда ҳам шундай ҳомийлар кўпайса, деб оруз қиламан.

(Давоми 4-бетда)

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ, МАДАНИЯТНИ РИВОЖЛАТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ МУСТАХКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДКОР ЗИЁЛИЛАРИ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВДАГИ МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши 1, 2, 3-бетларда)

Аждодларимиз ўз даврида яратган илмий ва ижодий мактабларнинг вужудга келишида аввало ана шундай маърифатпарвар ҳомиёларнинг ҳиссаси ҳал қилувчи аҳамият касб этгани яхши маълум.

Шундан келиб чиққан ҳолда, яна бир тақлифни ўртага ташламоқчиман. Юртимиздаги етакчи ижодий ташкилотларнинг "дўстлари клублари"ни ташкил этсак, уларга йирик корхона, банк ва компанияларни ҳомий сифатида бириктириб қўйсак, шартнома асосида уларнинг доимий ҳамкорлигини йўлга қўйсак, нима дейсизлар?

Масалан, Миллий банк раҳбари Сухроб Холмуродов биз Ўзбекистон давлат консерваториясини оталиққа оламиз, "Консерваториянинг дўстлари клуби"ни тўзиб, унга раҳбарлик қиламиз, деган ташаббус билан чиқаяпти.

Олмалик кон-металлургия компанияси раҳбари, сенатор Александр Фармонов эса "Биз Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг дўстлари клубига раҳбарлик қилсак", деган тақлифни билдирапти. Халқ банки "Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг дўстлари клуби"га раҳбарлик қилмоқчи.

Яқинда фаолияти тўхтаб қолган Театр арбоблари уюшмасини қайта тиклаш тўғрисида тақлифлар билдирилмоқда. Бу уюшма фаолиятига "Ўзпах-тасаноатэкспорт" ҳолдинг компаниясининг ҳомийлик қилиш ҳақидаги ташаббусини биз албатта қўллаб-қувватлаймиз. "Ўзозиковатасаноатҳолдинг" ҳолдинг компанияси Юнус Ражабий номидagi мақом ансамблига ҳомийлик қилмоқчи.

"Ўқимёсанот" акциядорлик жамияти Ўзбек Миллий академик драма театри билан ёнма-ён жойлашган. Компания раҳбарияти "Қўшнимга ёрдам кўрсатаман, Миллий театрнинг дўстлари клубига раҳбарлик қиламан", дейпти. Раҳмат уларга.

Шулар қаторида Алишер Навоий номидagi Ўзбекистон давлат академик катта театрига – "Ўзбекнефтегаз" миллий ҳолдинг компанияси, Ўзбек давлат драма театрига – Ўзбекистон ёшлар иттифоқи, Муқимий номидagi Ўзбекистон давлат мусикали театрига – "Ўзасаноатқурилишбанк", Республика ёш томошабинлар театрига – Ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирлиги, Республика кўчирчоқ театрига – "Ўзэлтехсанот" компанияси ҳомийлик қилиш истагини билдирмоқда.

Ўзбекистон давлат мусикали комедия (оперетта) театрини эса – "Капиталбанк", Ўзбекистон академик рус драма театрини – "Ўзгросуғурта" компанияси, Ўзбекистон ёшлар театрини – "Ўзметкомбинат" акциядорлик жамияти, Республика сатира театрини – "Ўзбекистон темир йўллари" акциядорлик жамияти, "Томоша" болалар театр-студиясини – "Алоқабанк", "Дийдор" театр-студиясини – "Микрокредитбанк" акциядорлик тижорат банки оталиққа олмақчи.

Худди шу асосда Бастакорлар уюшмасига – "Асака банк", Рассомлар уюшмасига – "Ўзвинасаноатҳолдинг" компанияси, Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактабига – "Ипотека банк", Миллий рассомлик ва дизайн институтига – "Ўздонмаҳсулот" компанияси, "Ўзбеккино"

миллий агентлигига – "Ўзавтосаноат" компанияси, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасига – Республика товар-хонашёр биржаси ҳомий бўлиш ташаббуси билан чиқмоқда.

Мамлакатимиздаги етакчи музейларни, аввало Адабиёт музейини молиявий қўллаб-қувватлаш ишларини ташкил этиш бўйича Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси раиси Ботир Парпиев амалий тақлифлар билдирмоқда.

Айни вақтда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоят ҳокимликлари ўз ҳудудларидаги театрларга ҳомийлик қилиб, уларнинг фаолиятини кучайтириш учун 1 миллиард сўмдан маблағ ажратиш ниятида экани барчамизни хурсанд қилмоқда.

"Ўтган кунлар" фильмида Юсуфбек ҳожи айтганидек, қаранг, бизнинг шундай маърифатпарвар раҳбарларимиз бор экан-у, биз беҳабар юрган эканмиз. Келинлар, барчамизнинг номимиздан уларга раҳмат айтиб, ишларига муваффақият тилайлик.

Мен ишонаман, бу раҳбарларимиз ижодий уюшмаларга нафақат моддий, балки энг аввало, маънавий ёрдам берадилар. Ёъни, оила аъзолари, меҳнат жамоалари билан биргаликда театрларга, кино ва кўргазма залларига, концертларга бориб, бошқаларга намуна кўрсатсалар, нур устига нур бўларди.

Яна бир муҳим масала – ижодий соҳалар, жумладан, оммавий ахборот воситаларини бугунги талаблар асосида янада ривожлантириш мақсадида солиқ ва мажбурий тўловлар бўйича белгиланган қўшимча имтиёз ва преференциалар мuddатини яна 5 йилга узайтириш чора-тадбирлари қўрилмоқда.

Энг муҳими, бадий ижодкорлар ва оммавий ахборот воситалари ходимларига тўланаётган қалам ҳақи – гонорар миқдорини сезиларли даражада оширишга доир қарор лойиҳаси устида ҳам иш олиб борилмоқда ва у яқин кунларда қабул қилинади.

Таъкидлаш жоизки, муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш борасидаги ишларимиз ҳам талабга жавоб бермайди. Шу мақсадда Интеллектуал мулк агентлигининг фаолиятини танқидий кўз билан қайтадан кўриб чиқиш зарур.

Ижод аҳлини қийнаб келаятган муаммолардан бири – бу уй-жой масаласи билан боғлиқ. Мана шу долзарб муаммони ечиш учун Тошкент ва Нукус шаҳарларида, барча вилоятлар марказларида имтиёзли кредит асосида "Ижодкорлар уйлари" барпо этилиб, бу уйлардан адиблар, рассомлар, актёр ва режисёрлар, композиторлар, маънавий тарғиботчилари, оммавий ахборот воситаларининг фаол вакиллари, шу жумладан, истеъдодли ёш ижодкорларга квартиралар ажратилди.

Маълумки, ҳозирги вақтда пенсия ёшидаги ижодкорлар энг кам иш ҳақининг 2 баробаридан кўп миқдорда қалам ҳақи олган тақдирда, уларнинг пенсиясидан 50 фоиз маблағни ушлаб қоладиган тартиб мавжуд. Бир вақтлар узокни қўзламаган баъзи мансабдорлар томонидан жорий этилган бу тартиб айни ижодий камолотга етган ижодкорларимизнинг рағбатини сўндиришга хизмат қилаётгани сир эмас.

Шу муносабат билан Бош вазир А.Арипов, Давлат маслаҳатчиси О.Муродов, Бош вазир ўринбосари Ж.Қўчқоров, молия вазири Б.Хўжаев, Дав-

лат солиқ қўмитаси раиси Б.Парпиевга бир ой мuddатда ушбу масала бўйича тегишли тақлиф тайёрлаш вазифаси топширилади.

Мухтарам дўстлар!

Биз жамиятимизда китобхонлик маданиятини юксалтириш бўйича бошланган ишларимизни изчил давом эттирамиз.

Айни пайтда шу мақсадни ўзида ифода этган "Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисида" қарор лойиҳаси тайёрланаётганини сизларга маълум қилмоқчиман.

Ҳаммангизга маълум, матбаа корхоналари учун зарур қўғоз ва бўёқ маҳсулотлари четдан валюта эвазига олиб келинаётгани китоб, газета ва журналлар нархининг қимматлашишига сабаб бўлмоқда. Шу боис, биз республикамизда замонавий қўғоз саноатини йўлга қўйиш бўйича фаол иш олиб бораёмиз. Бу борада яқинда Хитой давлатига бўлган сафаримиз чоғида "Син папер индустри" компанияси ва бошқа ташкилотлар билан келишувга эришилди.

Вазирлар Маҳкамаси (А.Раматов), Ташки савдо вазирлиги (Ш.Тўлағанов), Инвестиция давлат қўмитаси (А.Ахматходжаев) бу лойиҳани белгиланган мuddатларда бажариш чораларини кўриши керак.

Мана, азиз дўстлар, кўриб турганингиздек, адабиёт ва санъат, маданият соҳасини замон талаблари асосида тараққий топтириш мақсадида қанча қарорлар, қанча лойиҳалар ишлаб чиқилляпти. Бугунги учрашувда сизлар билдирадиган фикр-мулоҳазалар, тақлиф ва тавсиялар асосида, биз бу ҳужжатларни янада такомиллаштириб, шундан кейин албатта қабул қиламиз.

Маданий ҳаётимиз равнақи йўлида гоят муҳим аҳамиятга эга бўлган бу ишларни амалга ошириш, рўёбга чиқаришда сиз, мухтарам ижодкор зиёлиларимиз фаол иштирок этиб, ўз муносиб ҳиссангизни қўшасизлар, деб ишонаман.

Азиз ватандошлар!

Миллионлаб одамларнинг эътиборида бўлган, маданият, адабиёт ва санъат деган муқаддас даргоҳга қадам қўйган ҳар бир ижодкор, ҳеч шубҳасиз, аввало ўз халқининг қалбига қулоқ солиб, унинг дardига дармон бўлишга интилади. Сизларнинг барчангизни мен ўз ижодий фаолияти билан мана шундай ҳаётий эътиқодга умрбод амал қилиб келаятган фидойи инсонлар, деб биламан.

Мен шу ўринда аввал билдирган бир фикримни яна такрор айтмоқчиман. **Бизнинг ҳавас қилса арзийдиган буюк тарихимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган улуг аждодларимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган бекиёс бойликларимиз бор. Ва мен ишонаман, насиб этса, ҳавас қилса арзийдиган буюк келажгимиз, буюк адабиётимиз ва санъатимиз ҳам албатта бўлади.**

Шу эзгу мақсад йўлида барчангизга сихат-саломатлик, янги ижодий ютуқлар, оилавий фаровонлик, фарзандлар камолини кўриш бахти насиб этишини тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ҲАФТАЛИК ТЕЛЕДАСТУРЛАР

Ўзбекистон

06.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
07.00 "PRESS KLUB"
08.30 "Ватанларамиз"
09.00 Миллий сериал. "Опа-сингиллар".
09.40 "Агроолам".
10.00 "Энгини англа". Ток-шоу.
10.50 Анонс.
11.00 Миллий сериал. "Туташ тақдирлар".
11.30 1. "Нафур", 2. "Чинсан".
12.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
13.00 "Билимдон". Интеллектуал танлов.
14.00 "Муносабат". Ток-шоу. (Тўридан-тўғри эфир)
16.00 "Муҳиззалар макони".
16.30 "Халқ қабулхонасида бир кун".
17.10 Миллий сериал. "Опа-сингиллар".
17.50 Анонс.
18.00 "Менинг боғим".
18.20 "Қисмат битиги". Т/с.
19.00 "Ахборот" /рус./.
19.35 "Муносабат".
21.00 "Ахборот".
21.40 "Бизнинг сарат".
22.10 – 23.35 "Халоскор". Б/ф.
23.35 "Муҳиззалар макони".
00.05 Анонс.
00.15 "Афсонавий қоялар". Х/ф.
00.30 Миллий сериал. "Ҳаёт жил-галари".
1.00 "Ахборот" /рус./.
01.30 "Ассалом, Ўзбекистон!"
2.30 "Тағаллиқ болалар". Б/ф.
03.45 "Кунларнинг бирда".
04.00 "Дунё классикаси".
04.40 Миллий сериал. "Меҳмон-жондордан айланай".
05.10 "Менинг боғим".
05.30 – 05.55 "Бизнинг сарат".

Ёшлар

06.00 "Ватан маҳри".
06.10 "Нукта назар".
06.50 "Миллат шайни".
07.00 "Давр".
07.30 "Хикоя".
08.10 "Борго Ларичи сирлари". Т/с.
09.30 "Юрт келажиги".
09.50 "ЎзЕХ".
10.00 "Давр".
10.10 "Едгор". Б/ф.
11.20 "Мўйилдан сакри".
12.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
13.00 "Давр".
13.10 "Бор экан-да, йўқ экан". Б/ф.
14.40 "Меҳдириман".
14.50 "Муҳиззалар макони".
15.50 "ЎзЕХ".
16.00 "Давр".
16.10 "Янги Шерлок Холмс". Т/с.
17.40 "Соглом хай".
18.00 "Атлантда". Т/с.
18.50 "Секри қўлар".
19.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
20.00 "Давр".
20.30 "Бир қадим". Т/с.
21.20 "Танқид ва таҳлил".
21.30 "Разолатга юз тутганлар".
22.00 "Давр".
22.30 "Самурайнинг сўнгги қиличи". Б/ф.
00.50 "Меҳдириман".
01.00 "Ўз боланинг ўзинг асра".
01.10 "Афсона ва ҳақиқат".
05.30 – 06.00 "Давр".

Тошкент

05.55 "Ягонасан, муқаддас Ватаним".
06.00 "Ўйлаёт-Hi-tech".
06.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
07.00 "Тошкент вақти".
10.00 "Ўйлаёт-Hi-tech".
10.15 "Ўйлаёт" на тўғрисида.
10.40 "Қўшқиди айланган умр".
Х/ф.
11.15 "Тошкентнома".
11.30 "Тошкент-спорт".
12.00 "Ўйлаёт-Hi-tech".
12.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
13.00 "Ўйлаёт-культура".
13.15 "Қафдаги бахт". Т/с.
14.00 "Тошкент вақти".
14.00 "Ўйлаёт-спорт".
17.15 "Ранглик телевизор".
18.00 "Обод хонадон".
18.25 "Қўшқиди Биз".
19.15 "Телемаркет".
19.40 "Қафдаги бахт". Т/с.
/Премьера/.
20.00 Ўзбекистон Республикаси мухториялигининг 26 йиллигига "Буюк ва шонли йўл".

ДУШАНБА, 7

Маҳалла

20.45 "Ўйлаёт-авто".
21.00 "Муҳаббат-мангу". Т/с.
/Премьера/.
21.45 "Телемаркет".
22.00 "Сокровища Трои".
Х/ф. 1-қисм.
23.25 "Ўйлаёт-культура".
23.40 "Тошкентнома".
00.05 "Қўшқиди айланган умр".
Х/ф.
01.40 "Мен сизга айтсам".
01.50 "Ўйлаёт-спорт".
02.15 "Ўйлаёт" на тўғрисида.
03.00 – 05.55 "Тошкент вақти".

Спорт

06.00 Мадания.
06.05 Кўрсатувлар тартиби.
06.10 "Соглом турмуш сари".
06.35 "Қўшқиди сарат".
07.00 "Sport online".
07.35 "Согломжон-полвонжон".
08.00 Спорт янгиликлари.
08.10 Футзал. Клублар ўртасида Осиё чемпионати.
10.05 "Иштирокисман, спорт!".
10.25 "Шахмат дурдоналари".
11.00 "Тошкентнома".
11.10 "Халқ ўйинлари".
11.25 "Атлетик сўрабди".
11.55 Рақамлар, натижалар, рейтинглар.
12.00 "Sport online".
12.30 Спорт янгиликлари.
12.40 Енгил атлетика. Жаҳон чемпионати.
13.45 "Техноспорт".
14.00 "Тошкент вақти".

14.10 Футзал. Клублар ўртасида Осиё чемпионати.
16.00 "Бизнинг спорт".
16.30 Спорт янгиликлари.
16.35 Теннис. АТР-ВТА турнири.
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Болалар спорти".
18.30 "Тошкент вақти".
18.40 "Техноспорт".
19.00 "Спорт вақти".
19.20 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "Локомотив" – "Машъал".
Тўридан-тўғри олиб кўрсатилади. Танлаффусда "Спорт-маркет".
21.30 "Спорт вақти".
21.40 Спорт янгиликлари.
21.45 "ФИФА".
22.20 Енгил атлетика. Жаҳон чемпионати.
23.40 "Машхурлар".
00.00 Мадания.
00.05 Велоспорт.
01.00 "Тошкент вақти".
01.05 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "Локомотив" – "Машъал".
02.45 "ФИФА".
03.15 Енгил атлетика. Жаҳон чемпионати.
04.40 – 06.00 Теннис. АТР-ВТА турнири.

20.50 "Мутлола завқи".
21.00 "Осуда ҳаёт".
21.25 "ТВ анонс".
21.30 "Ўйлаёт-спорт".
22.00 Миллий сериал. "Бедор тўй-қўлар".
22.40 "Меҳриғиё". Ток-шоу.
23.35 "Ён қўшқим" жон қўшқим".
23.40 "Машъал".
00.05 Миллий сериал. "Едгор".
00.35 "Таҳлил ва таҳлил".
01.00 "Машъарат".
01.30 "Бизнинг ва тарихий".
02.00 "Пийда". Халқ манфаатлари йўлида.
02.40 "Томоркам хазина".
03.00 Миллий сериал. "Ўзи уйлан-маган соғина".
03.35 "Халқ билан, юзма-юз".
04.15 "Мулола завқи".
04.35 "Ноб институт".
05.00 Миллий сериал. "Вақт қадри".
05.35 – 06.00 "Билимиз-ку, аммо..."

Болажон

07.00 "Салом, болажон".
07.10 "Болажон гимнастикаси".
07.20 "Ланди-ланди".
07.40 "Бола бошидан".
08.00 "Ширинтой-кичикинтойлар".
08.20 "Болалар фольклори".
08.30 "Мультианорама".
10.00 "Табиатга сажат".
10.10 "Bravo English".
10.30 "Мультианорама".
12.00 "Толғон болажон".
12.30 "Мультианорама".
13.50 "Болажонлар сахнаси".
14.10 "Болалар учун фильм".
15.20 "Китоблар мактабидида".
15.30 "Секри қўлар".
16.00 "Болажон устакхонаси".
16.10 "Мультианорама".
17.30 "Қовқовка ва Чанқовка".
18.30 "Мультианорама".
19.20 "English World".
19.30 "Мультианорама".
20.00 "Электрон дунё".
20.10 "Мультианорама".
21.30 "Эртанги болажонлар".
21.50 – 22.00 "Хайри тун".

Кинотеатр

06.00 "Юрт маҳри".
06.05 "Қўшқиди". Б/ф.
07.45 Миллий кино. "Ўнумта". Б/ф.
09.20 Осиёнинг болалари. "Бахт излаган Гектор". Б/ф.
11.10 Саргузаштлар экрани. "Гувоҳ". Б/ф.
13.00 Кундузги сериал. "Реставратор". Т/с.
14.05 "Ҳаёт-мамонт соатлари". Б/ф.
15.45 Болалар экрани. "Пинокио". Б/ф. 1-қисм.
17.20 Мироев кино. "10 лет спустя". Х/ф.
19.20 "Техас воқисси". Т/с.
19.55 Миллий кино. "Бахт уйи". Б/ф.
21.10 "Хайри қолдузи". Маттё Мак-Конахи.
21.30 Жаҳон киноси. "Амистад".
22.45 "Амистад". Б/ф. 2-қисм.
00.00 "Юрт маҳри".
00.05 "Последний бриллиант". Х/ф.
01.50 "Кок Шанель".
03.30 – 06.00 "Сўнгги император". Б/ф.

Ўзбекистон

06.00 "Ўзбекистон, Ўзбекистон!"
07.00 "Ўйлаёт-спорт". Ток-шоу.
08.00 "Ўйлаёт".
08.20 "Ўйлаёт-спорт".
08.50 Анонс.
09.00 Миллий сериал. "Опа-сингиллар".
09.40 "Менинг боғим".
10.00 "Ўйлаёт-вақт". Ток-шоу.
10.50 Анонс.
11.00 Миллий сериал. "Туташ тақдирлар".
11.40 "Бир жинот изидан".
12.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
13.00 "Ҳаётдаги мен".
13.30 "Пойтахтдан натижагача".
13.50 Анонс.
14.00 "Муносабат". Ток-шоу. (Тўридан-тўғри эфир)
16.00 "Бизнинг сарат".
16.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
16.30 Спорт янгиликлари.
16.35 Теннис. АТР-ВТА турнири.
17.55 "Кўрсатувлар тартиби".
18.00 "Чемпион".
11.20 "Ўйни эшик оғди".
12.00 "Ўйлаёт-авто".
12.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
13.00 "Тошкент вақти".
13.15 "Қафдаги бахт". Т/с.
14.00 "Тошкент вақти".
17.00 "Ўйлаёт-вақт".

Тошкент

05.55 "Ягонасан, муқаддас Ватаним".
06.00 "Ўйлаёт-Hi-tech".
06.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
07.00 "Тошкент вақти".
10.00 "Ўйлаёт-спорт".
10.15 "Ўйлаёт-вақт".
11.20 "Ўйни эшик оғди".
12.00 "Ўйлаёт-авто".
12.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
13.00 "Тошкент вақти".
13.15 "Қафдаги бахт". Т/с.
14.00 "Тошкент вақти".
17.00 "Ўйлаёт-вақт".

Ёшлар

06.00 "Ватан маҳри".
06.10 "Нукта назар".
06.50 "Миллат шайни".
07.00 "Давр".
07.30 "Хикоя".
08.10 "Борго Ларичи сирлари". Т/с.
09.00 "Нукта назар".
09.50 "ЎзЕХ".
10.00 "Давр".
10.10 "Киникни одамлар". Б/ф.
11.30 "Санаёт сирлари".
12.00 "Танқид ва таҳлил".
12.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
13.00 "Давр".
13.10 Доктор Жейли ва мистер Хайл". Б/ф.
14.50 "Муҳиззалар макони".

ЎЗГИДРОМЕТ ХАБАР ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳрида 5 август кунини ҳаво вақти-вақти билан ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмади. Шаҳардан секундида 3-8 метр тезликда шамол эсади.

15.50 "ЎзЕХ".
16.00 "Давр".
16.10 "Янги Шерлок Холмс". Т/с.
17.40 "Давр мавзуси".
18.00 "Атлантда". Т/с.
18.50 "Секри қўлар".
19.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
20.30 "Бир қадим". Т/с.
21.40 "Дастхаст".
22.00 "Давр".
22.30 "Кейт ва Лео". Б/ф.
00.30 "Соглом хай".
00.50 "Мен сизга айтсам".
01.00 "Афсона ва ҳақиқат".
05.30 – 06.00 "Давр".

Тошкент

05.55 "Ягонасан, муқаддас Ватаним".
06.00 "Ўйлаёт-Hi-tech".
06.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
07.00 "Тошкент вақти".
10.00 "Ўйлаёт-спорт".
10.15 "Ўйлаёт-вақт".
11.20 "Ўйни эшик оғди".
12.00 "Ўйлаёт-авто".
12.15 Миллий сериал. "Меҳмонхона".
13.00 "Тошкент вақти".
13.15 "Қафдаги бахт". Т/с.
14.00 "Тошкент вақти".
17.00 "Ўйлаёт-вақт".

Ёшлар

06.00 "Ватан маҳри".
06.10 "Нукта назар".
06.50 "Миллат шайни".
07.00 "Давр".
07.30 "Хикоя".
08.10 "Борго Ларичи сирлари". Т/с.
09.00 "Нукта назар".
09.50 "ЎзЕХ".
10.00 "Давр".
10.10 "Киникни одамлар". Б/ф.
11.30 "Санаёт сирлари".
12.00 "Танқид ва таҳлил".
12.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
13.00 "Давр".
13.10 Доктор Жейли ва мистер Хайл". Б/ф.
14.50 "Муҳиззалар макони".

СЕШАНБА, 8

17.15 "Ўйлаёт-вақт".
17.40 "Оханларда ашайман ҳамон".
Х/ф.
18.25 "Ўйлаёт-Hi-tech".
18.40 "Халқ билан юзма-юз".
19.00 "Телемаркет".
19.15 "Қафдаги бахт". Т/с.
05.10 – 05.55 "Ўйлаёт-вақт". Ток-шоу.

Ёшлар

06.00 "Ватан маҳри".
06.10 "Нукта назар".
06.50 "Миллат шайни".
07.00 "Давр".
07.30 "Хикоя".
08.10 "Борго Ларичи сирлари". Т/с.
09.00 "Нукта назар".
09.50 "ЎзЕХ".
10.00 "Давр".
10.10 "Киникни одамлар". Б/ф.
11.30 "Санаёт сирлари".
12.00 "Танқид ва таҳлил".
12.10 "Меҳмонхона сирлари". Т/с.
13